

ASKERÎ CEZA KANUNU'NDA ASKERÎ ŞAHISLAR AÇISINDAN HIRSIZLIK SUÇU

Theft Crime by Military Persons in Military Penal Code

Burhan ATALIK*

Bahri YAÇINKAYA**

Öz

Türkiye’de askerlik hizmeti ve vazifesi önemli bir yere sahiptir. Bu önem ülkenin tarihinden gelen ordu millet anlayışından kaynaklanmakla beraber içinde bulunduğumuz coğrafyada güçlü olmanın da bir gereğidir. Bu gücün var olması ve devamlılık arz edebilmesi için silah ve cephane gibi araç ve gereçlerden oluşan teknik teçhizatın yanında iyi eğitim almış insan gücüne yani asker kişilere de ihtiyaç vardır. Askere ihtiyaç duyulan yer ve zamanda mutlak başarıya ulaşılabilmesi için orduya tahsis edilen her türlü malın uygun şekilde kullanılması elzemdir. Her türlü askerî eşyanın korunması, mali açıdan önemli olduğu gibi

* Bağımsız Araştırmacı, Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi Kamu Hukuku Doktora Programı Öğrencisi, burhan.atalik@student.asbu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-8103-9665>.

** Bağımsız Araştırmacı, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yüksek Lisans Öğrencisi, bahriyalcinkaya@gmail.com.tr, <https://orcid.org/0000-0002-0989-4595>.

Makale Gönderim Tarihi/Received: 17.01.2024.

Makale Kabul Tarihi/Accepted: 26.04.2024.

Atıf/Citation: Atalık, Burhan ve Bahri Yalçinkaya. “Askerî Ceza Kanunu’nda Askerî Şahıslar Açısından Hırsızlık Suçu.” *ASBÜ Hukuk Fakültesi Dergisi* 6, no. 1 (2024): 630-678.

“Bu eser, Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License ile lisanslanmıştır. / This work is licensed under Creative Commons Attribution-

NonCommercial 4.0 International License.”

milletin ordusuna güveninin sürekliliği bakımından da kıymetlidir. Keza milletin kendisi tarafından tedarik edilen askerî eşyaların korunup kollanması devletin görevidir. Bu maksatla hareket eden kanun koyucu Askerî Ceza Kanunu (AsCK)'nu düzenlerken ordu mensuplarının kullandığı her türlü askerî eşyayı korumak amacıyla cezai yaptırımlar belirlemiştir. Asker ocağında görev yapan personelin birbirlerine olan güvenin sarsılmaması, askerî disiplinin muhafazası için üstlerin, arkadaşların veya astların eşyalarının çalınması bir askerî suç olarak düzenlenmiştir. Bu çalışmanın odak noktası, AsCK'nın 131'nci ve 132'nci maddelerinde yer verilen "çalın" kelimesiyle ifade edilen hırsızlık suçudur.

Anahtar kelimeler: Askerî Suç, Askerî Ceza Kanunu, Türk Ceza Kanunu, Çalma Suçu, Hırsızlık Suçu.

Abstract

Military service and duty have an important place in Turkey. Although this importance stems from the understanding of the army and nation that comes from the history of the country, it is a requirement of being strong in the geography we live in. In order for this power to exist and maintain its continuity, there is a need for well-trained manpower, namely soldiers, as well as technical equipment consisting of tools and equipment such as weapons and ammunition. In order to achieve absolute success when and where the soldier is needed, it is essential to use all kinds of goods allocated to the army appropriately. The protection of all kinds of military goods is important in terms of the continuity of the nation's trust in its army, as well as financially. Likewise, it is the duty of the state to protect and guard the military goods supplied by the nation itself. Acting for this purpose, the legislator has determined certain penal sanctions in order to protect all kinds of military goods used by members of the army while arranging the Military Penal Code (MPC). Stealing the belongings of superiors, friends or subordinates is regulated as a separate military crime in order not to shake the trust of the personnel working in the military corps and to maintain military discipline. The focus of this study is the crime of theft, which is expressed by the word "stealing" in articles 131. and 132. of the MPC.

Keywords: Military Crime, Military Penal Code, Turkish Penal Code, Crime of Stealing, Crime of Theft.

GİRİŞ

Türkiye'de askerlik hizmeti ve vazifesi önemli bir yere sahiptir. Bu önem ülkenin tarihinden gelen ordu millet anlayışından kaynaklanmaktadır. Bunun yanında coğrafi olarak da güçlü olma gerekliliğinin getirdiği bir zorunluluktur. Bu gücün var olması ve devamlılık arz etmesi için silah ve cephane gibi araç ve gereçlerden oluşan teknik teçhizatın yanında iyi eğitim almış insan gücüne yani askere de ihtiyaç vardır. Ülkeler, hem sınır içinden hem de sınır dışından gelebilecek muhtemel taciz, sabotaj ve saldırılara karşı koyabilmesi, ordusunun dirayetli olmasıyla; dirayetli ordu ise askerî disiplinin tesis edilmesiyle mümkündür. Orduda disiplinin korunması için, disiplinsizliklere yönelik disiplin cezaları düzenlenmiştir. Ancak, idari yaptırım olarak nitelendirilebilecek bu önlemler, idari yaptırımlarla çözüme kavuşması mümkün gözükmeyen, askerî düzeni derinden yaralayan suçlar karşısında yeterli etkiyi göstermeyebilir. Bu kapsamda, askerî disiplinin arzu edilen düzeyde oluşturulması, caydırıcı olması ve askerın yürütmesi gereken her türlü hizmetin en iyi şekilde icra edilmesi için belirlenen bu değerler, ceza hukukunun koruma alanına girmektedir. Güçlü orduların genelinde olduğu gibi ülkemizde de askerî düzenin kendine has dinamikleri olması sebebiyle genel ceza kanunlarının yetersiz kalacağı düşünülmüştür. Bu sebeple ordu içerisinde farklı hukuk kurallarının uygulanması gerektiği fikrinden çıkılarak genel ceza kanunu'ndan ayrı özel olarak düzenlenmiş bir Askerî Ceza Kanunu (AsCK) kabul edilmiştir.¹

Askere ihtiyaç duyulan yer ve zamanda mutlak başarıya ulaşılabilme için orduya tahsis edilen her türlü malın uygun şekilde kullanılması şarttır. Her türlü askerî eşyanın korunması, mali açıdan önemli olduğu kadar milletin ordusuna güveninin sürekliliği bakımından da çok önemlidir. Keza kamu gelirleriyle tedarik edilen askerî eşyaların korunup kollanması, devletin görevidir. Bu maksatla hareket eden kanun koyucu AsCK'yı düzenlerken ordu mensuplarının kullandığı her türlü askerî eşyayı korumak amacıyla bazı yasal düzenlemeler belirlemiştir. Bu düzenlemeler; askerî hizmet sebebiyle tevdi veya emanet edilmiş para ve eşyayı çalma suçu, askerî eşyayı çalma suçu ve üstünün, arkadaşının veya astının

---

¹ Bkz. RG. 15.05.1930, S.1520.

bir şeyini çalma suçudur. Bu çalışmanın odak noktası, AsCK'nın 131'nci ve 132'nci maddelerinde yer verilen "çalma" ifadesi ile vurgulanan hırsızlık suçudur.

Malvarlığına karşı yapılan diğer cürümler başlığı altında geçen bu suçlar hırsızlık suçunun AsCK'daki düzenlenmiş hâlidir. Kanun metninde belirtilen "çalma" ifadesi Askerî Yargıtay içtihatlarında da belirtildiği üzere Türk Ceza Kanunu (TCK) 141'nci maddesinde düzenlenen "hırsızlık" suçudur.² Bu kapsamda; TCK ile uyumlu olması açısından AsCK 131 ve 132'nci maddelerinde ifade edilen çalma eylemini hırsızlık suçu olarak nitelendirmek yanlış olmayacaktır. Bununla beraber çalma suçunun TCK kapsamında düzenlenen hırsızlık suçu ile birebir benzerlik içinde olduğunu söylemek mümkün değildir. Düzenlenişleri bakımından maddi ve manevi unsurlarında bazı farklılıklar söz konusudur. Keza AsCK'nın 1'nci³ maddesinde düzenlendiği üzere "...bu kanunun hilafında yazılı olmadıkça..." TCK'da düzenlenen hırsızlık suçunun esasları çalma suçu için de geçerlilik kazanmaktadır. Çalışmada öncelikle askerî şahıs, askerî suç kavramı, askerî eşya, askerî hizmet, tevdi ve emanet kavramları izah edilmiş, ikinci bölümde suçun unsurları, suçun özel görünüş şekilleri, nitelikli hâlleri ve son olarak da yaptırım şekilleri açıklanmıştır.

I. GENEL İFADELER

A. Askerî Şahıslar

AsCK'nın çoğunlukla uygulama alanı askerî şahıslar ile alakalıdır. Bu maksatla kimlerin askerî şahıs olarak nitelendirildiğini belirlemek önemlidir. Kimlerin asker kişi olduğu askerî mevzuatlarda ifade edilmiştir.

Askerî şahısların kimlerden oluştuğu, AsCK'nın 3'üncü maddesinde ve askerî mevzuat açısından temel nitelikte olan 211 sayılı TSK İç Hizmet Kanunu'nun 3'üncü maddesinde sayma usulü ile belirlenmiştir. Bu kapsamda; askerî şahıs statüsünü haiz kişiler; subaylar, astsubaylar, Millî Savunma Bakanlığı ile Türk

---

² As. Yar. DK, E.2010/117, K.2010/114, 25.11.2010, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

³ "Türk Ceza Kanununa göre cürümler ve cezalar hakkında umumi suretle cari olan esaslar bu kanunda hilafi yazılı olmadıkça askeri cürümler ve cezalar hakkında da tatbik olunur." (AsCK m.1).

Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve erler, erbaş ve erler ile askerî öğrenciler ve ihtiyati askerî şahıslar olarak sayılabilir.

Her iki mevzuatta da belirtilen askerî şahıslar içinde istisna oluşturanlar ise Millî Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personeldir. Nitekim İç Hizmet Kanunu'nda sivil personelin askerî şahıs olarak nitelendirilecek durumların kısıtlı olduğu, sadece amir ve maiyet ilişkisi içinde bulunduğu askerî şahıslarla münasebetleri açısından askerî şahıs olarak nitelendirileceği belirtilmiştir.⁴ Bu açıdan sivil personel, her ne kadar askerî mevzuat kapsamında asker kişi sıfatı taşısalar da AsCK'nun uygulama alanı açısından oldukça kısıtlı suçlar kapsamında asker kişi olarak kabul edilmektedirler.

Diğer yandan askerî işyerlerinde 4857 sayılı İş Kanunu'na tabi olarak çalışan işçiler de bulunmaktadır. İşçi statüsünde çalışan personelin asker kişi olarak sayılıp sayılmayacağı hususu tartışmalıdır. Askerî Yargıtay'ın görüşüne göre işçiler, İç Hizmet Kanunu'nda ifade edilen sivil personel tanımı içinde yer almaktadır.⁵ Fakat Üçok, çalışmasında sivil personelin işçileri kapsamadığı görüşündedir.⁶ İç Hizmet Kanunu'nda sivil personelin kimlerden oluştuğu açık şekilde sayılmıştır ve işçiler bu grup içinde bulunmamaktadır.⁷ Bu sebeple; Askerî Yargıtay'ın işçi statüsündeki personelin, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'na⁸ tabi sivil personel içinde sayılmasının, İç Hizmet Kanunu için de bağlayıcı olduğu değerlendirmesi kanaatimizce yerinde değildir. Ayrıca işçilerin askerî mevzuatta askerî şahıs olarak açıkça belirtilmediği değerlendirildiğinde AsCK kapsamında sorumlu tutulmaları kanunilik ilkesine de aykırılık oluşturur.

⁴ Bkz. 211 sayılı TSK İç Hizmet Kanunu m. 115.

⁵ As. Yar. 1.D, E.1995/427, K.1995/427, 02.05.1995 (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

⁶ Ahmet Zeki Üçok, "Askerî İşyerlerinde Çalışan İşçilerin Hukuki Statüleri," Yayımlanmamış Doktora Tezi (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1999), 111.

⁷ Bkz. 211 sayılı İç Hizmet Kanunu m. 155.

⁸ RG. 23.07.1965, S. 12056.

Bir diğer grup ise geçici ve sürekli köy koruyucularıdır.⁹ Çoğunlukla terörle mücadele kapsamında görev yapan geçici ve sürekli köy korucuları, AsCK ve İç Hizmet Kanunu'nda askerî şahıs olarak sayılmamaktadır. Askerî Yargıtay kararlarında da köy korucuları askerî şahıs olarak kabul edilmemiştir.¹⁰

B. Askerî Suç Kavramı

Askerî suçu açıklamadan önce suçun literatürde ifade edilmiş bazı tanımlarını belirtmek gerekir. Suç, toplum düzenini bozan, kanunlarca yasaklanan, ceza yaptırımını olan hukuka aykırı davranışlar olarak tanımlanmaktadır.¹¹ Bir diğer tanıda suç; toplumsal düzenin sürdürülebilirliği için korunması gerekli hukuki değerlerin ihlali, insanın haksız davranışdır.¹² Bir haksızlık olmakla birlikte her haksızlığın mevzuatta suç olarak tanımlandığını söylemek mümkün değildir. Bazı hareketler, haksızlığa sebebiyet verse de bu haksızlıklara karşı ceza hukukundan ayrı özel hukuk yaptırımları veya idari yaptırımlar ile karşılık verilir. İnsanın olduğu her yerde birine göre normal diğerine göre anormal olan davranışlar vardır ve bunlardan bazıları suç olarak ortaya çıkar, bu da toplum düzeninin bir gerçeğidir. Suç olarak belirlenen bir davranışın değişmesi de gayet normaldir. Bugün suç olarak görülen bir davranış gelecekte suç niteliğinden çıkabilir. Yani suç için durağan olmayan canlı bir olgudur denilebilir.

Suça karşı düzenlenen ceza hukuku yaptırımları, bireylerin hak ve özgürlüklerine direkt olarak müdahale etmesi sebebiyle son çare niteliğinde

---

⁹ "Korucular ihtiyar meclisi tarafından tutulur ve köy muhtarının vereceği haber üzerine kaymakamın buyurultusu ile işe başlar." 442 Sayılı Köy Kanunu; m.70; "Köy korucusu: 442 sayılı Köy Kanununun 70 nci maddesine göre işe alınan köy korucularını, ifade eder." Köy Korucusu Yönetmeliği m.4.

¹⁰ As. Yar. 2.D, E.2007/560, K.2007/549, 28.03.2007, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹¹ Ayhan Yalçın, *Benim Avukatım, Ansiklopedik Hukuk Rehberi* (İstanbul: Geçit Kitabevi, 1998), 57.

¹² Yener Ünver, *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2003), 443; Mahmut Koca ve İlhan Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022), 85; İzzet Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022), 23; Hakan Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi: 2022), 103.

olmalıdır.¹³ Ceza hukuku dışında başka bir yaptırım ile bozulan toplumsal düzenin yeniden tesisi sağlanabiliyor ise ceza hukuku yaptırımlarından önce alternatif yaptırımların tercih edilmesi gerekir. Dolayısıyla ceza hukuku toplumsal yaşamın ihlali ile doğrudan işlevlik kazanmamakta, sadece toplumsal yaşamda önemli olarak azledilen menfaatlerin ihlali durumunda ortaya çıkmaktadır.¹⁴ Askerî Ceza Kanunlarının uygulama prensibi de aynı şekildedir. Askerî Ceza Kanunları, bozulan askerî düzenin yeniden inşa edilmesi için son çare olarak tercih edilmelidir. Keza Türk hukukunda askerî hukuk açısından disiplinsizliklerin yaptırımı için ayrıca bir Disiplin Kanunu¹⁵ bulunmaktadır.

Askerî suç, AsCK'nın 1'inci maddesinde *"Bu kanunun ölüm, ağır hapis ve hapis cezalarıyla cezalandırıldığı suçlar askerî cürümlerdir."* şeklinde düzenlenmiştir. Düzenleme açısından bakıldığında, dar anlamda Askerî Ceza Kanunu'nda bulunan suçların askerî suç olduğu söylenebilir. Fakat askerî suçların büyük bir kısmı AsCK'da düzenlense de TCK'ya atıf yapılmış askerî suçların varlığı da söz konusudur. Bu itibarla üst mahkeme kararlarında askerî suç tanımı daha geniş olarak ifade edilmiştir. Uyuşmazlık Mahkemesinin¹⁶ ve Askerî Yargıtay'ın¹⁷ kararlarında yer alan askerî suç *"a) Unsurları ve cezalarının tamamı Askerî Ceza Kanunu'nda yazılı olan, başka bir anlatımla, Askerî Ceza Kanunu dışında hiçbir ceza yasası ile cezalandırılmayan suçlar, b) Unsurları kısmen Askerî Ceza Kanunu'nda kısmen diğer ceza yasalarında gösterilen suçlar, c) Türk Ceza Kanunu'na atıf suretiyle askerî suç haline dönüştürülen suçlar, olmak üzere üç grupta mütalaa edilmektedir."* şeklinde tarif edilmiştir. Aynı şekilde Anayasa Mahkemesi de askerî suçları; *"...askerî bir yararı koruma amacı güden ve Askerî Ceza Kanunu tarafından öngörülen veya yapılan atıf*

¹³ Adem Sözüer, *Ön Söz Yerine Türk Ceza Hukuku Reformu* (İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2013), 23.

¹⁴ Uğur Alacakaptan, *Suçun Unsurları* (Ankara: AÜHF Yayınları, Sevinç Matbaası, 1975), 1; Koca ve Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 110; Özgenc, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 179; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 114.

¹⁵ Bkz. RG. 31.01.2013, S. 28561.

¹⁶ UM, E.2016/1, K.2016/2, 04.05.2015, (Kazancı Bilgi Bankası).

¹⁷ As. Yar. İBK, E.1975/6, K.1975/4, 20.06.1975, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

dolayısıyla bu Kanun'un uygulama alanına giren suçlardır." şeklinde tanımlayarak askerî suç kavramını geniş olarak yorumlamıştır.¹⁸

AsCK'da 2021 yılında yapılan kanun değişikliği ile beraber askerî suç kavramının tanımı kanun metnine derç edilmiştir.¹⁹ Böylece AsCK'da belirtilen suçlar ile asker kişilerle askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlar, askerî suç olarak tanımlanmıştır. Bu sayede askerî suçun kapsamına ilişkin geçmiş dönemde yaşanan tenakuz tam olarak giderilmiştir. Ayrıca AsCK'nın 1'nci maddesinde askerî suçun ne olduğu ifade edilirken madde içeriğinde belirtilen yaptırımların her ne kadar değiştirilmediği görülse de yeni düzenlemeler dayanağında uygulama alanının bulunmadığını belirtmek gerekir. Keza madde içeriğinde ifade edilen "ölüm cezası," 07 Mayıs 2004 tarihinde 5170 sayılı Kanun ile Anayasa'da yapılan değişiklik sebebiyle savaş zamanı da dâhil olmak üzere Anayasa'nın bağlayıcılığı ve üstünlüğü başlıklı 11'inci maddesi hükmü de gözetilerek kaldırılmıştır.²⁰ "Ağır hapis cezası" ise 5349 sayılı Kanun ile hapis cezasına dönüştürülmüştür.²¹ Mevcut durumda askerî suçlara ilişkin yaptırımlar; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası, müebbet hapis cezası, süreli hapis cezası olarak infaz ettirilmektedir.

C. Askerî Suç Çeşitleri

Askerî suçlar literatürde iki kategoride incelenmektedir. Bunlar, sırf askerî suçlar ve askerî suç benzerleri suçlar şeklindedir.²² Sırf askerî suçlar, bir askerî şahıs tarafından askerî bir hizmet veya görevin ihlali suretiyle işlenip askerî şahıs sıfatını taşımayan kişilerce işlenmesi mümkün olmayan ve genel ceza kanununda

---

¹⁸ AYM, E.2018/161, K.2019/13, 14.03.2019, (UYAP).

¹⁹ "Bu Kanunda düzenlenen suçlar ile asker kişilerin askerlik hizmet ve görevleriyle ilgili olarak işledikleri suçlar, askerî suçtur." (AsCK ek m. 11).

²⁰ Bkz. Anayasa m. 38.

²¹ Bkz. RG. 13.11.2004, S. 25642.

²² Fahrettin Demirağ, *Türk Ceza Kanunu'nun Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021), 71.

kısmen ya da tamamen öngörülmeven suçlardır.²³ Sırf askerî suçların AsCK'nın hangi maddeleri olduğu ile ilgili karışıklık 2021 yılı düzenlemeleri ile giderilmiş, hangi suçların sırf askerî suç olduğunun belirlenmesine yönelik yapılan düzenleme ile sırf askerî suçlar kanun metninde sayılmıştır.²⁴

“Askerî eşyayı çalanlar, (AsCK m. 131),” suçu ile “Üstünün, arkadaşının veya astının bir şeyini çalanlar (AsCK m. 132)” suçu, sırf askerî suç kapsamına girmeyen askerî suçlara örnektir.

II. ÇALMA SUÇU

AsCK'da çalma suçu iki farklı maddede iki farklı şekilde düzenlenmiştir. Bu suçlardan ilki askerî eşyanın çalınmasıdır. İkincisi ise üstünün, arkadaşının veya astının bir şeyinin çalınmasıdır.

131'inci maddede düzenlenen çalma suçu, AsCK'nın 31 Mayıs 1930 tarihli ilk kabul edilen hâlinde de düzenlenmiş suçlardandır. İlk metin “*Askerî bir hizmeti yaparken veyahut bir vazifeyi suiistimal ederek, bir hizmet ve vazife dolayısıyla tevdi veya emanet edilmiş olan parayı, az ve çok kıymetli eşyayı veyahut kendisine emanet edilmiş olsun olmasın her nevi erzak ve cehaneden başka, her nevi askerî eşyayı ve hayvanatı çalan (...)*” şeklinde düzenlenmiştir.²⁵ Daha sonra 11 Aralık 1935 tarihinde 2862 sayılı Kanun ile yeniden düzenlenmiş ve söz konusu düzenlemeden itibaren günümüze kadar başka bir değişikliğe uğramamıştır.

AsCK'da düzenlenen diğer çalma suçu ise 132'nci maddede “*Üstünün, arkadaşının veya astının bir şeyini çalanlar*” şeklinde düzenlenmiştir. 132'nci maddede düzenlenen çalma suçu da aynı şekilde kanun metninin ilk hâlinde de düzenlenmiş bir suç tipidir. 31 Mayıs 1930 tarihli kanunun ilk hâlinde “*Mafevkinin,*

²³ Hakkı Erkan, “Sırf Askerî Suçlar,” *Askerî Adalet Dergisi* 18, no. 69-70 (1974).

²⁴ “*Bu Kanunda düzenlenen ve asker kişileri tarafından işlenen 60 ncı, 62 nci, 65 inci, 66 ncı, 67 nci, 68 inci, 70 inci, 79 uncu, 81 inci, 82 nci, 85 inci, 87 nci, 88 inci, 89 uncu, 90 ncı, 91 inci, 97 nci, 98 inci, 100 üncü, 101 inci, 102 nci ve 136 ncı maddelerinde düzenlenen suçlar, sırf askerî suçtur.*” (AsCK ek m. 11).

²⁵ Bkz. *TBMM Zabıt Ceridesi*, Cilt: 19, Devre: 3, İçtima: 3 (Ankara: TBMM Matbaası, 1930), 75.

arkadaşının, madununun bir şeyini çalanlar"²⁶ şeklinde olan madde içeriği 22 Mart 2000 tarihli ve 4551 sayılı Kanun ile günümüzdeki şeklini almıştır.

2011 tarihinde ise Hava Kuvvetleri Komutanlığı Hava Eğitim Komutanlığı Askerî Mahkemesi tarafından 132'nci maddenin Anayasa'nın 2'nci ve 10'uncu maddelerine aykırılığı savıyla iptali için Anayasa Mahkemesi (AYM) başvuru yapılmıştır. Bu başvuru üzerine AYM tarafından yapılan inceleme 132'nci maddenin Anayasa'ya uygunluğunun yanında 131'inci maddenin de Anayasa'ya uygunluğunun değerlendirilebilmesi açısından önemli bir karardır.²⁷ Başvuru gerekçesi olarak AsCK'da düzenlenen hırsızlık suçunun, TCK'dan farklı düzenlendiği, alt ve üst sınırlarının farklılık içerdiği, malın değerinin az olması ile etkin pişmanlık hallerinde indirim veya cezasızlık nedenlerinin bulunmasına rağmen AsCK'da yer alan hırsızlık suçu bakımından bu hallerin düzenlenmediği ifade edilmiş, bu durumun hukuk devleti ilkesi ve yasa önünde eşitlik ilkesine aykırı olduğu beyan edilmiştir.

AYM'nin incelemesi neticesinde ise, asker kişiler ile sivil kişilerin aynı hukuksal konumda olmadığı, hırsızlık suçu bakımından askerlik hizmetinin gereği olarak askerlik camiasının gerektirdiği karşılıklı emniyet ve itimada dayalı bir ilişki içinde bulunan asker kişiler bakımından farklı hukuki sonuçlar ortaya çıkabildiği dikkate alınarak AsCK'da özel bir düzenleme yapıldığı ifade edilmiş, kanun koyucunun takdir yetkisi kapsamında farklı hukukî statü içinde bulunan kişiler hakkında farklı yaptırım öngören itiraz konusu kuralda hukuk devleti ve eşitlik ilkesine aykırı olmadığı oyçokluğu ile kabul edilmiştir. Karara katılmayan iki üye ise karşı oy şerhinde askerlik görevini yerine getirenlerin suç işlememesine dönük tedbirlerin alınmasının, askerî disiplinin sağlanması açısından gerekli olduğunun, fakat askerî disiplini korumak ve tesis etmek amacıyla getirilmiş bir kuralın, bireyin hak ve özgürlüklerini daraltması ve adalet duygusunun zedelenmesine yol açmasının hukuk devleti ilkesine aykırılık teşkil ettiği belirtilmiştir. Ayrıca, zorunlu olarak askerlik görevini yapan asker kişilerin özgürlüklerinin askerlik hizmeti süresince kısıtlandığını düşünüldüğünde,

---

²⁶ Bkz. *TBMM Zabıt Ceridesi*, Cilt: 19, Devre: 3, İctima: 3 (Ankara: TBMM Matbaası, 1930), 75.

²⁷ AYM E.2012/24, K.2012/24, 16.02.2012 (AYM Kararlar Bilgi Bankası).

hırsızlık gibi sırf askerî suç olmayıp, kısmen askerî suç veya askerî suç benzeri bir eylem olarak tanımlanan bir fiil için, sivil şahıslardan farklı cezai muameleye tabi tutulmalarının eşitlik ilkesine aykırılık teşkil edeceği belirtilmiştir.

AYM kararında AsCK ile TCK arasındaki ilişki ve benzer suç tipleri açısından dikkate değer iki farklı değerlendirme yapılmıştır. Kanaatimizce de oyçokluğu ile verilen karar yerinde bir karardır. Keza askerlik mesleği ve görevi, farklı dinamikleri içinde barındıran, disiplinin tesisi ve korunması gibi gereklere birçok kamu faaliyetinden daha fazla ihtiyaç duyulan bir kamu hizmetidir. Kanun koyucunun asker kişiler için hırsızlık suçunu farklı olarak düzenlemesi de takdir yetkisinde bir husustur ve bu sebeple de hukuk devleti ve eşitlik ilkesine aykırılık teşkil etmediği kanaatindeyiz.

AsCK'nın 131'inci maddesinde düzenlenen çalma suçunun özüne baktığımızda askerî hizmet veya vazifeden dolayı asker kişiye verilen para veya eşya ile askerî eşyaya özel bir koruma getirildiği görülmektedir. Diğer yandan askerî şahıslar açısından silah arkadaşlığına verilen önem ortaya konularak silah arkadaşları arasında oluşacak çalma suçu AsCK'nın 132'nci maddesinde ayrıca düzenlenmiştir. AsCK 131'inci ve 132'nci maddelerinde çalma olarak ifade edilen çalma suçu ve suça ilişkin ceza, AsCK'da düzenlenmiş fakat suçun unsurları bakımından TCK'da belirtilen unsurlar dikkate alınmaktadır.²⁸ TCK'da hangi suçun unsurlarının dikkate alınacağına ilişkin üst mahkeme kararlarındaki değerlendirilmelerde AsCK'da belirtilen çalma suçunun TCK'da düzenlenen hırsızlık suçu olduğu ifade edilmiştir.²⁹ Bu nedenle hırsızlık suçunun unsurlarının AsCK'da düzenlenen çalma suçu için de esas teşkil edeceği söylenebilir.³⁰

---

²⁸ Bkz. AsCK m. 1.

²⁹ As. Yar. DK, E.1987/187, K.1987/166, 05.11.1987, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

³⁰ As. Yar. DK, E.2001/28, K.2001/26, 15.03.2001, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

A. Çalma Suçu İle İlgili Genel İfadeler

1. Askerî Eşya

AsCK'nın bazı maddelerinde askerî eşya, askerî malzeme veya harp malzemesi gibi tabirler geçmektedir. Bu tabirlerin genelini askerî eşya tabiri karşılamaktadır. Askerî eşya, askerlik amaçlarını yerine getirmek ve menfaatlerini sağlamak amacıyla tahsis edilen eşya şeklinde tarif edilebilir.³¹ Başka bir tanıma göre ise askerî eşya, mülkiyeti devlete ait olan kamu mallarından olup kullanımı Silahlı Kuvvetlere tahsis edilen mallardır.³² Üst mahkeme kararlarında nelerin askerî eşya vasfında olduğuyla ilgili birçok örnek bulunmaktadır. 2006 tarihli Askerî Yargıtay kararında silah ve mühimmatların askerî eşya olduğu vurgulanmıştır.³³ Başka bir kararda komando bıçağının askerî eşya vasfında olduğu belirtilmiştir.³⁴ Bir diğer kararda askerî bölgede bulunan mazotun askerî eşya olduğu ifade edilmiştir.³⁵

Erzak kelimesi ise Türk Dil Kurumu sözlülüğünde, uzun süre saklanabilen yiyeceklerin genel adı olarak tanımlanmıştır.³⁶ Bir erzakın askerî eşya vasfında olup olmadığı hususunun tespiti bazı hâllerde son derece güç olmaktadır. Bu durumda o eşya ile ilgili düzenlemelere bakılması gerekir. Askerî erzak ile ilgili Askerî Yargıtay kararlarındaki yaygın örnek, kışla mutfaklarında bulunan erzaktır. Kışla içinde bulunan askerlerin iâşesi için temin edilen erzaklar askerî

---

³¹ Hulusi Özbakan, *İlgili Mevzuatı ile İçtihatlı Gerekçeli Notlu Açıklamalı Askerî Ceza Kanunu* (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1990), 294.

³² As. Yar. 4.D, E.2005/171, K.2005/377, 22.03.2005, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

³³ As. Yar. 4.D, E.2006/1024, K.2006/1021, 08.08.2006, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

³⁴ As. Yar. 4.D, E.2003/83, K.2003/79, 23.01.2003, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

³⁵ As. Yar. 2.D, E.2005/1236, K.2005/1233, 30.11.2005, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

³⁶ "Güncel Türkçe Sözlük," TDK, erişim tarihi Nisan 09, 2022, <https://sozluk.gov.tr/>.

erzaktır.³⁷ Fakat askerî birliğin içinde bulunan erzakların tamamına askerî erzak demek mümkün değildir. Silahlı Kuvvetlerde çeşitli kıta, karargâh, kurum bünyesinde personelin alışveriş ihtiyacının karşılanması amacıyla askerî kantinler kurularak işletilmektedir. Bu kantinlerin kuruluşları ve işletilmesi İç Hizmet Kanunu ve Askerî Kantin Yönetmeliği kapsamında yapılmaktadır. Bu düzenlemelere göre kantinlere tüzel kişilik tanınmamış olup sermayelerinde devlet katkısı da yoktur. Bu nedenle kantin hasılatı ve eşyası askerî eşya olarak kabul edilmemektedir.³⁸ Aynı yönde Uyuşmazlık Mahkemesi kararı da mevcuttur.³⁹ Benzer şekilde orduevlerinde lokanta hizmeti veren bölümlerde bulunan erzak da askerî eşya niteliğinde değildir.⁴⁰

Hayvan tabiri ise çok geniş olarak mülkiyet konusu olan canlıları ifade etmektedir.⁴¹ Askerî faaliyetlerinin yürütülmesi esnasında hayvanların da etkin rol aldığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu sebeple de TSK envanterinde farklı hayvanlar bulunmaktadır. Örneğin; mayın arama köpekleri ve TSK Atlı Spor Eğitim Merkezinde bulunan atlar askerî hayvan niteliğindedir.⁴²

³⁷ "Sanığın olay günü ... Jandarma Karakolu kilerine, havalandırma penceresine girmek suretiyle, askerî eşya niteliğine haiz 4 adet 200ml ... marka meyve suyu 2 adet ... kaşar peyniri ... olarak gittiği nöbetçi astsubay tarafından yakalandığı, böylece askerî çalma suçunu işlediği..." As.Yar. 4.D, E.2016/294, K.2016/328, 24.05.2016. (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi)

³⁸ "Askerî kantinlere ait eşya ve paranın askerî eşya vasfı yoktur. Bu itibarla geceleyin askerî kantine girerek para çalan sanığın eyleminin AsCK'nın 131. maddesi değil, Türk Ceza Kanununca değerlendirilmesi gerekir." As. Yar. 3. D, E.203/716, K. 2003/713, 10.06.2003; Aynı yönde As. Yar. 5. D, E.1987/540, K1987/525, 16.09.1987, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

³⁹ UM, E.2012/17, K.2012/17, 14.05.2012, (Kazancı Bilgi Bankası).

⁴⁰ "Orduevi lokanta, bar vb gibi hizmet sunulan reyonlarda Devletin ve Hazinesinin sermaye katkısı ve payı bulunmadığında çalındığı ileri sürülen para ve eşyaların askerî eşya niteliği taşımadığı açıktır." As. Yar. 3.D, E.2016/0168, K.2016/0189, 16.03.2016, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

⁴¹ "Güncel Türkçe Sözlük," TDK, erişim tarihi Nisan 10, 2022. <https://sozluk.gov.tr/>

⁴² Taşınır Mal Yönetmeliği, RG. 18.01.2007, S. 26407.

2. Askerî Hizmet

Hizmet, kelime anlamı olarak birinin işini görme veya birine yarayan bir işi yapma hâlidir.⁴³ AsCK'nın 12'nci maddesi hizmeti, *"Bu kanunun tatbikatında hizmet tabirinden maksat, gerek malum ve muayyen olan ve gerek bir amir tarafından emredilen bir askerî vazifenin madun tarafından yapılması halidir."* şeklinde tanımlamıştır. Madde metninde tabir edilen askerî vazife tabiri ise İç Hizmet Kanunu'nun 7'nci maddesinde tanımlanmıştır. Askerî vazife, *"hizmetin icap ettirdiği şeyi yapmak ve men ettiği şeyi yapmamaktır."* şeklinde ifade edilmiştir. İç Hizmet Kanunu'nun 6'ncı maddesinde de hizmet tanımı yapılmıştır. Madde metninde hizmet, *"Kanunlarda nizamlarda yapılması veyahut yapılmaması yazılmış olan hususlarla, amir tarafından yazı veya sözle emredilen veya yasak edilen şeylerdir"* biçiminde tarif edilmiştir. Bu hükümlerden anlaşılacağı üzere askerî hizmet, öncelikle kanun ve nizamlarda öngörülmüş olmalıdır. TSK'da askerî hizmetin kanun ve nizamlara uygun yürütülmesinin sağlanması maksadıyla çok sayıda iç düzenleyici mevzuat mevcuttur. Üst mevzuata aykırı olmamak şartıyla bu talimatlar ile askerî şahısların görev ve sorumlulukları belirlenmektedir.

3. Tevdi ve Emanet Kavramları

AsCK'nın 131'inci maddesinde belirtilen tevdi kelimesi Arapça kökenli bir kelime olup sözlük anlamına göre verme, bırakma anlamına gelmektedir.⁴⁴ Emanet ise birine geçici olarak bırakılan ve teslim alınan şahıs tarafından korunması gereken eşya, kimse vb. olarak belirtilmiştir.⁴⁵

Askerî hizmet açısından bakıldığında hem tevdi hem de emanet edilme durumunda eşya, askerî personele teslim edilmiş ve personel, bu eşyadan hizmetin ifası esnasında sorumlu tutulmuştur. Kanun koyucu, AsCK'nın 131'inci maddesinde askerî eşyanın çalınması suçunda faile askerî eşyanın tevdi veya emanet edilme durumunu suçun unsuru olarak belirlememişken, askerî eşya

⁴³ "Güncel Türkçe Sözlük," TDK, erişim tarihi Nisan 10, 2022. <https://sozluk.gov.tr/>.

⁴⁴ "Güncel Türkçe Sözlük," TDK, erişim tarihi Nisan 10, 2022. <https://sozluk.gov.tr/>.

⁴⁵ "Güncel Türkçe Sözlük," TDK, erişim tarihi Nisan 10, 2022. <https://sozluk.gov.tr/>.

vasfını haiz olmayan bir eşya için görev sebebiyle tevdi veya emanet edilme şartını belirlemiştir. Ancak, her iki durumda da askerî bir hizmetin yapılması sırasında suçun gerçekleşeceği veya vazifenin suiistimali suretiyle fiilin yapılması ön koşul olarak ifade edilmiştir.

B. Çalma Suçunun Unsurları

AsCK'nın 1'inci maddesi kapsamında AsCK'da düzenlenen çalma suçunda TCK'da düzenlenen hırsızlık suçunun unsurları dikkate alınmaktadır.

1. Hukuki Yarar

Hırsızlık suçunun koruduğu hukuki yarar hakkında öğretilerde farklı görüşlere rastlamak mümkündür. Bazı yazarlar hırsızlık suçunda suçla ihlal edilen ve ceza ile korunan hukuki yararın zilyetlik olduğunu ifade etmektedir.⁴⁶ Aksi görüşte olan yazarlar, hırsızlık suçunun koruduğu hukuki menfaatin mülkiyet olduğunu savunurlar.⁴⁷ Bu görüşün savunucuları, hırsızlık suçunun mülkü belirli saldırılara karşı koruduğunu, yani taşınır malın bulunduğu yerden alınmasını engellediğini savunmaktadırlar.⁴⁸ Bunun yanında hem mülkiyetin hem de zilyetliğin beraber korunduğunu ifade eden görüşler de mevcuttur.⁴⁹ 765 sayılı TCK'da hırsızlık mülkiyet üzerinden tanımlanmış olsa da⁵⁰ 5237 sayılı Kanunun 141'inci

---

⁴⁶ Nevzat Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım* (Ankara: Savaş Yayınevi, 2013), 130; Fidan Balcı ve Seyithan Öztürk, *Hırsızlık, Karşılıksız Yararlanma ve Yağma Suçları* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2017), 2; Zeki Hafızoğulları ve Muharrem Özen, "Hırsızlık," *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12, no. 1 (2008): 775.

⁴⁷ Durmuş Tezcan, M.Ruhan Erdem ve Murat Önok, *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayınevi 2022), 738; Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut, *Malvarlığıma Karşı İşlenen Suçlar* (Ankara: Beta Yayınevi, 2017), 322.

⁴⁸ Ali Parlar, *Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Asliye Ceza Davaları* (Ankara: Bilge Yayınevi, 2016), 704; Mustafa Özen, *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2017), 439; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 635.

⁴⁹ Naci Şensoy, *Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar* (İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1963), 29; M. Emin Artuk vd., *Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 561.

⁵⁰ Bkz. 765 sayılı TCK m. 491.

maddesinde hırsızlık suçu, zilyetlik üzerinden tanımlanmıştır. Yargıtay Ceza Genel Kurulunun ise hırsızlık suçunda korunan hukuki yararın hem mülkiyet hem de zilyetlik olduğuna dair kararları mevcuttur.⁵¹ Kanaatimizce de hırsızlık suçunda sadece zilyedin yahut münhasıran malikin haklarının korunduğunu ileri sürmek yerine, korunan hukuki değerın hem mülkiyet hem de zilyetlik olduğunu kabul etmek daha doğru olacaktır.

AsCK'nın 131'inci maddesinde düzenlenen çalma suçunda, askerî eşya kavramının mülkiyetinin orduda yani devlette olduğu, bunun yanında askerî eşyayı elinde bulunduranın zilyet olduğu söylenebilir. 131'inci madde kapsamında suç ile korunan hukuki değer devletın mali menfaatidir. Yani kamuya ait malların kamunun yararına kullanılması ve korunmasıyla beraber bunların dürüst bir şekilde idaresini ve kullanımını sağlamaktır.⁵² Bir diğer yarar ise taşınır malların zilyetliğidir.⁵³

AsCK'nın 132'nci maddesinde ise çalma suçu "bir üstünün, arkadaşının veya astının bir şeyini..." şeklinde düzenlenmiştir. Maddenin düzenlenişine lafzî yorum yapıldığında maddenin 765 sayılı TCK'da olduğu gibi mülkiyetin korunmasını esas aldığı söylenebilir. 132'nci maddede düzenlenen çalma suçunda korunan hukuki değerın hem mülkiyet hem de zilyetlik olduğunu belirten yazarlar da mevcuttur.⁵⁴ Kanaatimizce de 132'nci maddede düzenlenen çalma suçunda asker kişının mülkiyetinde olan bir şey olabileceği gibi mülkiyeti başkasına ait zilyetliği kendinde olan herhangi bir eşya da olabilir. Bu sebeple de bu suç tipinde de korunan hukuki değerın hem mülkiyet hem de zilyetlik olduğunu kabul etmek gerekir.

---

⁵¹ Yar. CGK, E.2014/159, K.2014/257, 10.05.2016, (UYAP).

⁵² Olgun Değirmenci, *Askeri Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayınevi, 2014), 377.

⁵³ Değirmenci, *Askeri Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 378.

⁵⁴ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 434.

2. Fail

AsCK'nın 131'inci maddesinde düzenlenen çalma suçlarının failinin sadece asker kişilerin mi olabileceği yoksa suçun herkes tarafından da işlenebileceği hususu tartışma konusudur. Dönmezer, çalma suçunun failinin sadece asker kişi olacağını ifade etmiştir.⁵⁵ Açıklamasında; AsCK'nın 192'nci maddesinde AsCK hükümlerinden sivil şahıslar açısından da uygulama alanı bulan maddelerin sayıldığı, bu maddede 131'inci maddede düzenlenen çalma suçunun bulunmadığı belirtmiştir. Bu sebeple her ne kadar AsCK'nın 131'inci maddesinde asker kişi ifadesi yer almasa da askerî eşyayı çalma suçunun failinin sadece asker kişi olabileceğini söylemiştir.

Demirağ ise çalma suçunun failinin herkesin olabileceğini belirtmiştir.⁵⁶ Kanaatimce çalma suçunun failinin asker kişi olması gerekmektedir. Her ne kadar çalma suçunun düzenlendiği 131'inci madde sırf askerî suç olarak nitelendirilmese de AsCK'nın 192'nci maddesinde 131'inci madde kapsamında suç işleyen sivil şahısların hangi suçlarda AsCK hükümlerinden sorumlu tutulacağı sayma usulü ile belirlenmiştir.⁵⁷ Bu maddede AsCK'nın 131'inci maddesinde yer alan çalma suçuna ilişkin bir düzenleme yapılmamış olması, sivil şahısların çalma suçunun faili olamayacağını göstergesidir. Aynı doğrultuda, Askerî Yargıtay da ordu malı olan erzakı çalan sivil şahısların askerî ceza kapsamında değil, TCK hükümlerince yargılanması gerektiğine hükmetmiştir.⁵⁸ Konuya ilişkin Uyuşmazlık Mahkemesi kararı da sivil şahısların askerî eşyayı çalma suçunun faili olamayacağı, sivil bir şahsın askerî eşyayı çalması durumunda "kamu kurum ve kuruluşlarındaki eşya hakkındaki hırsızlık" hükmü kapsamında yargılanacakları ifade edilmiştir.⁵⁹

---

⁵⁵ Sulhi Dönmezer, "Tevhidi İçtihat Kararı," *İÜHF Mecmuası* 9 (1943): 439.

⁵⁶ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 430.

⁵⁷ Bkz. AsCK m. 192.

⁵⁸ As. Yar. 3.D, E.1988/78, K.1998/64, 26.01.1988, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

⁵⁹ UM, E.2013/24, K.2013/27, 30.09.2013, (Kazancı Bilgi Bankası).

AsCK'nın 132'nci maddesinde düzenlenen çalma suçu ise madde içeriğinde açıkça belirtildiği üzere sadece askerî şahıslar tarafından işlenebilen bir suçtur.⁶⁰

Askerî şahısların subaylar, astsubaylar, Millî Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil personel, uzman erbaş, sözleşmeli erbaş ve er, erbaş ve erler ile askerî öğrenciler ve ihtiyati askerlerden oluştuğunu daha önce ifade etmiştik. İhtiyati asker kişiler de belirtildiği üzere askerî hizmette buldukları süre zarfında askerî şahıslar gibi AsCK hükümlerine tabidir.⁶¹ Peki, askerî şahıslar olarak madde içeriğinde belirtilen Milli Savunma Bakanlığı ile Türk Silahlı Kuvvetleri kadro ve kuruluşunda çalışan sivil memurları, 131 ve 132'nci maddeler kapsamında askerî şahıs olarak değerlendirmek gerekmekte midir? Sivil personelin askerî şahıs sıfatlarının sınırı İç Hizmet Kanunu'nun 115'nci maddesi ile belirlenmiştir.⁶² İç Hizmet Kanunu'nun 115'inci maddesinin b bendine göre bütün sivil personel emrinde çalıştıkları askerî amirlere karşı ast durumunda olup İç Hizmet Kanununun 14'üncü maddesinin asta yüklediği vazifeleri yapmaya mecburdurlar. Aksine hareket edenler, askerlerin tâbi olduğu cezai yaptırımlarla muhatap olurlar.⁶³ AsCK'da düzenlenen çalma suçlarında mutlak itaate ilişkin astlık, üstlük münasebetleri bakımından bir durum söz konusu değildir. Bu sebepten ötürü sivil personel, askerî eşyayı çalma suçunun faili olamazlar.

TCK'nın 141'inci maddesinde fail bakımından "kimse" sözcüğü kullanılmış ve suç işleyecek kişi için başkaca bir ayırt edici özellik belirtilmemiştir. Bu sebeple, hırsızlık suçunun faili herhangi bir gerçek kişi olabilir.⁶⁴ Fakat AsCK'nın asker kişilere özel kanun olması sebebiyle, belli suçlar haricinde failin sadece asker kişi olması doğru bir yaklaşımdır.

---

⁶⁰ Bkz. AsCK m. 132.

⁶¹ As. Yar. DK, E.2005/43, K.2005/42, 05.05.2005, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

⁶² Bkz. 211 sayılı İç Hizmet Kanunu m. 115.

⁶³ Hulusi Özbakan, *Açıklamalı Askerî Mahkemeler Kuruluşu Kanunu* (Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1989), 82.

⁶⁴ Ali Parlar ve Muzaffer Hatipoğlu, *Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar* (Ankara: Kartal Yayınevi, 2006), 40.

3. Mağdur

Mağdur, suçu oluşturan fiile doğrudan muhatap olan ve saldırıya maruz kalan kimse veya kimselerdir.⁶⁵ Bir başka deyişle; mağdur, suçun hukuki konusunu oluşturan hukuki varlık ya da menfaatin sahibidir.⁶⁶ AsCK'nın 131'inci maddesinde suçun maddi konusunu oluşturan para, evrak veya sair malların kime ait olacağı; bir başka deyişle devlete mi, yoksa sivil veya asker kişilere mi ait olacağı konusunda bir hüküm bulunmamaktadır. AsCK'nın 131'inci maddesinde düzenlenen hizmet veya vazifeden ötürü tevdi veya emanet edilen para ve eşyanın çalınması durumunda mağdur para veya eşyanın bulunduğu zilyettir. Örneğin, bir malzeme almak için kendisine verilen bir miktar parayı odasında bırakan asker kişinin odasından paranın çalınması AsCK'nın 131'inci maddesi kapsamında değerlendirmelidir. Bu örnekte mağdur malzeme almak için kendisine para verilen kişidir. Bu itibarla mağdurun asker kişi olması gerekmemekte, askerî hizmet veya vazifesi yürüten sivil kişi de çalma suçunun mağduru olabilmektedir.

AsCK'nın 131'inci maddesinde düzenlenen bir diğer çalma suçu askerî eşyanın çalınmasıdır. Silahlı Kuvvetler envanterinde bulunan her türlü askerî eşya bir askerî şahsın zimmetinde olmak zorundadır. Sahipsiz askerî eşya bulunmamaktadır. Bu kapsamda mağdur, çalınan askerî eşyanın kendisine zimmet edildiği kişidir. Aynı şekilde askerî eşyanın çalınması durumunda da mağdurun asker kişi olması zaruri değildir. Askerî malzemeyi zimmetinde tutan sivil kişi de çalma suçunun mağduru olabilir. Diğer yandan Silahlı Kuvvetler envanterinde bulunan her türlü askerî eşyanın zararında mağdurun ordu yani devlet olacağı da düşünülebilir. Ancak devletin suçun mağduru olup olmayacağı tartışmalıdır.⁶⁷ Devletin mağdur sıfatını alacağını düşünen yazarlara göre suç, devlet tarafından belirlenen kuralın ihlali olduğundan belirlediği kurallara

---

⁶⁵ Koca ve Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 514.

⁶⁶ Osman Yaşar, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç, *Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2014), 4476.

⁶⁷ M.Emin Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2021), 381. Koca ve Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 116; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223; Hakeri, *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 124.

uyulması ile ilgili çıkar sahibi bakımından devlet pasif süje olarak kabul edilir.⁶⁸ Devletin suçun mağduru olamayacağını düşünen görüşe göre devlet tüzel kişiliğinin, suçun mağduru sayan görüşün eski anlayış ürünü olduğu yönündedir. Günümüz çağdaş hukuk sisteminde hak süjesinin ancak fertler olabileceği, toplumu oluşturan ve yaşama hakkına sahip herkes mağdur konumunda olabileceği, bunun aksinin düşünülmesinin çağdaş hukuki değerlerle örtüşmeyeceği belirtilmiştir.⁶⁹ Öğretideki ağırlıklı görüş de tüzel kişilerin gerçek kişi olmaması hasebiyle suçun mağduru değil, suçtan zarar gören olacağı şeklindedir.⁷⁰ Tüzel kişiler, organları aracılığıyla yönetildikleri ve temsil edildiği için suç mağduru değil, suçtan zarar gören olmalıdır. Bu itibarla; AsCK 131'inci madde kapsamında askerî eşyanın çalınması durumunda, TSK'nın suçtan zarar gören sıfatı alacağı, askerî eşyanın sorumlusu olan kişinin de mağdur sıfatı alacağı kanaatindeyiz.

AsCK'nın 132'nci maddesinde düzenlenen çalma suçunda ise mağdurun öncelikle askerî şahıs olması, daha sonra failin üstü, astı veya arkadaşı olması gerekmektedir. Madde içeriğinde belirtilen üstün açıklaması AsCK'nın 13'üncü maddesinde belirtilmiştir.⁷¹ Ayrıca ast ve üstün tanımı, İç Hizmet Kanunu'nda da ifade edilmiştir.⁷² Kanun maddesinde belirtilen "arkadaş" ifadesi, Askerî Yargıtay kararlarında aynı birlik içinde veya aynı mahal ve çatı altında bulunan ve aralarında askerlik camiasının gerektirdiği karşılıklı emniyet ve itimada dayalı ilişkiler bulunan aynı hukuki statüye bağlı askerî şahıslar olarak ifade edilmiştir.⁷³ "Arkadaş" ibaresinin kapsamı yine kanun maddesini değiştiren 4551 sayılı Kanun'un 28'inci maddesinin meclis komisyonu görüşmelerinde tartışılmış, "arkadaşın" aynı rütbede olan askerî şahısları ifade ettiği, bunun ileri

---

⁶⁸ Faruk Erem, Ahmet Danışman ve Mehmet Emin Artuk, *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuk Genel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 1997), 242.

⁶⁹ Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 381.

⁷⁰ Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 223.

⁷¹ Bkz. AsCK m. 13.

⁷² Bkz. 211 Sayılı İç Hizmet Kanunu m. 10.

⁷³ As. Yar. Gnl. Krl., E. 1952/865, K.1952/1386, 01.08.1952, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

uygulamalarda bu şekilde yorumlanmasının faydalı olacağı belirtilmiştir. Müteakibinde üst mahkeme kararlarında bu husus dikkate alınmıştır.⁷⁴

4. Fiil

Hırsızlık suçunda fiil, başkasına ait olmak şartıyla taşınır mal niteliğinde bir malın bulunduğu yerden alınması hâlidir. Malın bir yerden alınmasında kanun koyucunun kastından ne anlamak gerektiğiyle ilgili öğretilerde birçok görüş mevcuttur. Özellikle suçun tamamlanma anı bakımından farklı görüşler ortaya koyulmuştur. Konuya ilişkin görüşler dört ayrı grup hâlinde incelenebilir.⁷⁵

İlk olarak el koyma teorisi şeklinde ifade edilen görüş hakkında inceleme yapılmıştır. Teorinin savunucuları, hırsızlığın failin mülküne el koymasıyla sona ereceğini savunurlar.⁷⁶ Fakat öğretilerde bu görüş, suçun tamamlanma anını fazlaca genişlettiği gerekçesiyle çok fazla kabul görmemiştir. İkinci görüşün savunucuları, failin malı bulunduğu yerden kaldırması ile hırsızlık suçunun tamamlandığı görüşündedirler. Görüşe göre failin, malın bulunduğu yerden eline alması, suçun oluşması için yeterli olup failin malı başka bir yere götürmesi şart değildir.⁷⁷ Bu görüş ise suçun teşebbüs hâli ile tamamlanması arasında yeterli açıklamayı yapamadığından eksik kalmaktadır. Üçüncü görüş savunucularına göre ise malın bulunduğu yerden alınarak güvence altına alınacağı yere götürülmesi durumunda suçun tamamlanacağı şeklindedir. Suçun faili, malı güvence altına aldığı ve maldan fiilen yararlanabilme olanağı bulunduğu anda alma eylemi gerçekleşmiş olur.⁷⁸ Mağdurun zilyetliğinin sona ermiş olması ya da failin mal üzerinde zilyetlik

---

⁷⁴ As. Yar. 4.D, E.2008/1791, K. 2008/1878, 08.10.2008, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

⁷⁵ Yaşar vd., *Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 4484; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 753.

⁷⁶ Nur Centel, Hamide Zafer ve Özlem Çakmuk, *Türk Ceza Hukukuna Giriş* (İstanbul: Beta Yayınları, 2010), 297.

⁷⁷ Centel vd., *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 297-298.

⁷⁸ Centel vd., *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 297. M.Emin Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2022), 561. Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 746.

tesis etmiş olması suçun tamamlanması için gerekli değildir.⁷⁹ Bir diğer görüş ise hâkimiyet alanı teorisi olarak öğretide yerini almıştır. Bu teoriye göre hırsızlık suçu; failin, mağdurun eşya üzerindeki hâkimiyetine son vererek kendi egemenliğini kurmasıyla tamamlanmaktadır.⁸⁰ Hâkimiyet alanı teorisine göre hırsızlık suçunun konusu olan taşınır malın yeni zilyedi artık hırsız olmaktadır.

TCK'da hırsızlık fiilinin ne zaman oluşacağı konusunda Yargıtay kararlarında da kabul edilen teori hâkimiyet alanı teorisidir.⁸¹ TCK'nın 141'inci maddesinin gerekçesinde; almak eyleminde amaç, suçun konusu taşınır mal üzerinde mağdurun zilyetliğini sonlandırıp mağdurun zilyetlikten kaynaklı tasarruf haklarını kullanmasının engellenmesidir. Suçun tamamlanma anı zilyedin tasarruf hakkının son bulduğu andır. Hâkimiyet alanı teorisine göre tevdi veya emanet edilen para veya eşyanın, askerî eşyanın, failin üstünün, arkadaşının veya astının bir eşyasının bulunduğu yerden yarar sağlamak maksadıyla alınıp mağdurun zilyetlikten doğan haklarının engellenmesi durumunda çalma suçunun oluşacağı söylenebilir.

5. Konu

Hırsızlık suçunda maddi konu başkasına ait taşınır maldır. Bir şeyin hırsızlık suçuna konu olabilmesi için; öncelikle mal olması, bu malın taşınır nitelikte olması yani bulunduğu yerden alınabilmesi ve son olarak da failin kendisine ait değil başka bir kişiye ait olması gerekir.⁸² "Taşınır mal" ifadesi kanunun lafzında belirtilmiştir. Taşınır mal, özüne zarar vermeden hareket ettirilebilen bir şeydir.⁸³

---

⁷⁹ Yaşar vd., *Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 4484. Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 561; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 746.

⁸⁰ Veli Özer Özbek vd., *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018), 616; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 570; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 561; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 746.

⁸¹ Yar. CGK, E.2012/13-1325, K.2014/166, 01.04.2014. (UYAP)

⁸² Nevzat Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım* (Ankara: Savaş Yayınevi, 2013), 131; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 561; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 746.

⁸³ Yaşar vd., *Yorumlu- Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 4480.

Ceza hukuku anlamında fiilin taşınması hırsızlığa konu malın taşınır hâle getirilmesidir. Başka bir deyişle önemli olan eşyanın aslında hareketli olmasıdır.⁸⁴ Ceza hukuku anlamında her taşınır mal hırsızlık suçuna konu olurken taşınmaz mallar ise hırsızlık suçunu oluşturmaz.⁸⁵ Ancak taşınmaz maldan ayrılan veya sökülen kısımlar taşınır mal sayılır. Örneğin; bir binadan sökülen pencere, kapılar ve kiremitler taşınır maldır.⁸⁶ Yargıtay da taşınmazlardan sökülen kapı ve pencerelerin taşınabilir olduğuna ve hırsızlıktan suçunun konusu olduğuna karar vermiştir.⁸⁷

AsCK bakımından ise suçun konusunu, 131'inci madde ve 132'nci madde olarak ayrı ayrı değerlendirmek gerekmektedir. AsCK'nın 131'inci madde metninde "eşya" ibaresi geçmekte AsCK'nın 132'nci maddesinde ise "şey" ibaresi yer almaktadır. Bu itibarla Türk hukukunda "şey" ve "eşya" ibarelerinin neyi ifade ettiği üzerinde durmakta fayda vardır. "şey" Arapça kökenli bir ibaredir ve dış alemi yerine getiren ve insan dışı her türlü maddi ve maddi olmayan varlıklar şey olarak ifade edilir. Şey'in anlamı içerisinde insanlara faydalı olması, insanların ihtiyaçlarını gidermesi özellikleri bulunmaz.⁸⁸ "Eşya" da Arapça kökenli bir kelime olmakla beraber maddi bir varlığı olan kişilerin üzerinde hâkimiyet kurduğu mallar olarak ifade edilir. Eşya kavramı çoğunlukla iktisadi bir değere sahip olmakla beraber, sadece manevi değere sahip eşyalarında olduğu söylemek mümkündür. Bu itibarla da her "şey" bir eşya olsa da her eşya bir "şey" değildir.⁸⁹ Çalma suçlarının konusu açısından 131'inci maddede suçun konusu eşya niteliğinde varlık, 132'nci madde şey niteliğinde varlıktır. Başka bir deyişle 132'nci

---

⁸⁴ Centel vd., *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 294; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 567; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 739.

⁸⁵ Centel vd., *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 294; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 567; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 739.

⁸⁶ Centel vd., *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 295; Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 567; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 739.

⁸⁷ Yar. 17.CD, E.2016/9858, K. 2016/11859, 16.11.2016. (UYAP)

⁸⁸ Eraslan Özkaya, *Eşya Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022), 35.

⁸⁹ Özkaya, *Eşya Hukuku*, 36.

madde kapsamında çalma suçunun konusu 132'nci maddeden daha geniş düzenlenmiştir.

Hırsızlık suçunun tartışmalı konusu olan "malın ekonomik değeri" durumu emanet veya tevdi edilen eşyanın, askerî eşyanın, üstün, arkadaşın veya astın eşyası açısından da değerlendirilmelidir. Öğretide hırsızlık suçunun oluşması için malın ekonomik değerinin olmasının gerekip gerekmediği ile ilgili birçok görüş vardır. Toroslu'ya göre ceza hukuku yönünden sadece ekonomik değeri olan şeyler değil, duygusal veya manevi değeri olan şeyler de mal kavramına dâhildir.⁹⁰ Örneğin; mağdurun vefat etmiş bir yakınından kalan saç tutamı, bir yakınından gelmiş mektup, çocukluğunda oturduğu evden kalan bir çivi de ceza hukuku açısından korunmalıdır.⁹¹ Diğer görüş ise katı ekonomik malvarlığı teorisini savunan yazarlara aittir. Bu teorinin savunucuları malvarlığı kavramının öncelikle ekonomik hayata ilişkin bir kavram olduğunu ifade etmektedir. Parayla ölçülebilir ekonomik değeri olmayan, yalnızca manevi değeri olan şeylerin malvarlığı olarak kabul edilmesi mümkün değildir.⁹² Yargıtay kararları da suçun oluşması için ekonomik değerinin olması gerektiği yönündedir.⁹³

Askerî eşyaların kullanımının Silahlı Kuvvetlerde olduğunu ifade etmiştik.⁹⁴ Askerî eşyaların her durum ve şartta ekonomik değeri vardır. Keza TSK envanterinde hurda, enkaz, köhne diye nitelendirilen askerî eşyaların dahi bir ekonomik değeri mevcuttur. Bu sebeple AsCK'nın 131'inci maddesi kapsamında askerî hizmet için kullanılan eşya ile askerî eşyayı çalma suçunda malın ekonomik değerinin olup olmadığı ile ilgili bir tartışma söz konusu değildir.

"Üstün, arkadaşın veya astın bir şeyi..." ifadesi açısından ise malın sadece ekonomik değerinin varlığı olması durumunda çalma suçunun konusu olabileceği hususu tartışmalıdır. Keza katı ekonomik malvarlığı teorisinin kabul edilmesiyle

---

⁹⁰ Nevzat Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım* (Ankara: Savaş Yayınevi, 2018), 135.

⁹¹ Özbek vd., *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 610.

⁹² Centel vd., *Türk Ceza Hukukuna Giriş*, 294; Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 640; Meral Ekici Şahin, *Dolandırıcılık Suçu* (Ankara: Adalet Yayınevi, 2019), 93.

⁹³ Yar. CGK, E.1999/288, K.1999/311, 14.12.1999, (UYAP).

⁹⁴ Özbakan, *İlgili Mevzuatı İle İçtihatlı Gerekçeli Notlu Açıklamalı Askerî Ceza Kanunu*, 294.

manevi değeri olan bir şeyin çalınması durumunda faili çalma suçundan sorumlu tutulmamasının maddenin özüne aykırılık teşkil edeceği kanaatindeyiz. 132'nci maddenin düzenlenişi bakımından fiile konu edilenin "şey" olarak belirtildiği görülmektedir. Yukarıda da ifade edildiği üzere "şey" eşyayı da kapsayan geniş bir kavramdır ve sadece ekonomik değeri olan varlıkları değil ekonomik değeri olmayan varlıkları da içeriğinde barındırır. Diğer yandan askerî birliklerde görev yapan askerî şahısların görevlerini icra ederken manevi güce ihtiyaç duymaları olağandır. Manevi güç için de manevi değeri olan şeyleri yanında bulundurması asker kişileri açısından yaygın bir davranıştır ve asker kişilerin manevi eşyalarının da AsCK ile korunması önem arz etmektedir. Asker kişinin ailesinden aldığı bir mektup, ailesine ait fotoğraf veya maddi değeri olmasa da ailesinden kalan ve onları anımsatan basit bir eşya bu tarz eşyalara örnek olarak verilebilir. 132'nci maddenin düzenleniş şekli dikkate alındığında "şey" ibaresinin kullanılmasının özellik arz ettiği anlaşılmaktadır. Kanun koyucunun madde metnini düzenlerken "şey" kelimesini kullanımın askerî kişiye ait maddi ve manevi değere sahip malları kastettiği, bu sebeple de asker kişilerin manevi değere sahip eşyalarının da suçun konusuna dâhil edilmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Ekonomik değerinin gerekliliğini tartışırken askerî şahıslar arasında muhtemel suç olabilecek banka kartının çalınması eylemini de değerlendirmekte fayda vardır. Öğretide, kartın hesaptaki parayı temsil etmediği ve banka kartını paraya ulaşımda aracı görevi gördüğü, bu sebeple tek başına ekonomik değeri bulunmayan banka kartının çalınmasının hırsızlık suçunu oluşturmayacağı ile ilgili görüşler mevcuttur.⁹⁵ Bu görüşün savunucuları banka veya kredi kartlarının sahibinin rızası dışında alınmasının ayrı bir suç tipi olması ve özel olarak koruma altında olduğundan hırsızlık suçunu değil, TCK'nın 245'inci maddesinde düzenlenen "Banka ve Kredi Kartının Kötüye Kullanılması" suçuyla bağlantılı olduğunu ifade etmektedir.⁹⁶ Fakat Yargıtay kararlarında, banka ve kredi kartlarının hesaptaki parayı içerdiği ve bu sebeple ekonomik değeri olduğu ve

---

⁹⁵ Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 640.

⁹⁶ Özbek vd., *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 581.

çalınması durumunda hırsızlık suçunun konusu olacağı yönündedir.⁹⁷ Yargıtay bu tür kartlarla bankamatikten para çekilmesi hâlinde ayrıca bilişim suçu olan TCK'nın 245'inci maddesinde belirtilen suçtan da sorumluk doğacağı fikrindedir. Örneğin, failin arkadaşının dolabından çaldığı banka kartıyla bankamatikten para çekmesi durumunda hem AsCK 132'nci maddesinde düzenlenen çalma suçu, hem de TCK'nın 245'nci maddesinde düzenlenen Banka ve Kredi Kartlarının Kötüye Kullanılması suçu oluşmaktadır.⁹⁸ Konuya ilişkin Askerî Yargıtay'ın da aynı doğrultuda kararları bulunmaktadır.⁹⁹ 132'nci maddede düzenlenen çalma suçunda korunan hukuki değer hem mülkiyet hem de zilyetlik olduğunu ifade etmiştik. Bu değerlendirme ile de banka kartlarının mülkiyetinin bankada fakat zilyedinin asker kişi olduğu değerlendirildiğinde, çalma suçunda asker kişinin zilyetliğinin korunduğu söylenebilir. Ayrıca yukarıda ifade edildiği üzere de madde metninde çalınan varlık "şey" olarak ifade edildiği için çalınan malın maddi değeri olmasına gerek duyulmadan da suçun oluştuğunun kabulü gerekir. Bu sayede, kanaatimizce de asker kişinin banka kartının çalınması ve devamında kullanılması durumunda, 132'nci maddesi ve TCK 245'inci maddesinin gerçek içtima hükümleri kapsamında değerlendirilmesi gerekir.

AsCK'nın 131'inci konusu madde metninde, hizmet veya vazifeye yönelik para ve eşya veya askerî eşya olarak düzenlenmiştir. Bu sebeple konusu hizmet ve vazifeye yönelik eşya, askerî eşya olmayan taşınır mallar askerî ceza kapsamında değerlendirilmeyecek, TCK 141'inci maddesi kapsamında kalacaktır. Konuya ilişkin, Uyuşmazlık Mahkemesinin verdiği karar da aynı yöndedir.¹⁰⁰ Bu bağlamda, bir askerî şahsın hizmete mahsus olmayan ve askerî eşya sayılmayan

---

⁹⁷ İsmail Malkoç, *Açıklamalı Türk Ceza Kanunu (Son Değişiklikler ve İçtihatlarla) Madde 82-149* (Ankara: Sözkese Matbaacılık, 2013), 2210; Aynı yönde Yar. 13. CD, E: 2016/ 8963, K. 2018/148, 08.01.2018, (Kazancı Bilgi Bankası).

⁹⁸ Yar. 11.CD, E.2009/17334, K.2009/12886, 11.11.2009, (UYAP).

⁹⁹ As. Yar. 3. D. E.2006/1752, K.2006/1749, 12.12.2006, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹⁰⁰ UM, E.2009/18, K.2009/18, 01.06.2009, (Kazancı Bilgi Bankası).

bir eşyayı çalması durumu AsCK kapsamında değil TCK kapsamında değerlendirilecektir.¹⁰¹

AsCK'nın 132'nci maddesinde ise failin suçun konusu üst, arkadaş veya astın bir şeyini çalması eyleminde askerî hizmet hâlinde olması şartının bulunmadığı madde içeriğinden anlaşılmaktadır. Keza bir askerî şahsın hizmet haricinde askerî lojmanlarda konuta girip üstünün evinden bir şeyleri çalması, TCK'nın 141'inci maddesi kapsamında değil, AsCK 132'nci madde kapsamında değerlendirilmektedir.¹⁰² Başka bir deyişle, asker kişiler arasında vuku bulan çalma suçu da taşınır malın askerî görevle ilgili olması zarureti bulunmamaktadır

AsCK'nın 131'inci madde metnindeki çalma suçuna ilişkin dikkat edilmesi gereken bir husus da askerî şahsın kendisine tevdi edilen malın çalınmasına ilişkindir. Bir kişinin kendisine tevdi veya emanet edilen malı çalması mümkün değildir. Askerî şahsın kendisine tevdi edilen malı alması hâlinde zimmet suçunun varlığından bahsedilebilir. Başka bir deyişle, kendisine tevdi veya emanet edilen malı alma eylemi çalma suçunu değil, zimmet suçunu oluşturmaktadır.¹⁰³

6. Manevi Unsur

AsCK'da manevi unsur açısından da bir ifade bulunmamaktadır. Bu sebeple suçun manevi unsurları açısından maddi unsurlarda olduğu gibi çalma suçu için TCK hükümleri dikkate alınmalıdır. TCK'da ve AsCK'da hırsızlık suçları kasıtlı bir suçtur ve taksirle işlenmesi söz konusu değildir. Ayrıca hırsızlık suçlarının oluşması için özel kastın varlığı gerekmektedir. Suçun genel kastı, başkasına ait taşınır malı bilerek almaktır. Özel kast ise, failin malı yararlanmak amacı ile bulunduğu yerden almasıdır. Dolayısıyla fail yararlanmak amacıyla değil de mal zilyedine zarar vermek amacıyla bir taşınır malı alırsa, burada hırsızlık suçundan bahsedilemeyecektir.¹⁰⁴

¹⁰¹ UM, E.2000/72, K.2000/68, 20.11.2000, (Kazancı Bilgi Bankası).

¹⁰² UM, E.2014/11, K.2014/10, 03.02.2014, (Kazancı Bilgi Bankası).

¹⁰³ Orhan Çelen, *Açıklamalı Askerî Ceza Kanunu* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2001), 552; Aynı yönde As.Yar. 5.D, E.1987/186, K. 1987/174, 25.03.1987, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹⁰⁴ Yaşar vd., *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 4491.

AsCK'da düzenlenen çalma suçlarının düzenlendiği maddelerde TCK'dan farklı olarak "yarar sağlamak" özel kastı madde metinlerinde bulunmamakta, kanun koyucunun saiki işaret ettiğine dair herhangi bir düzenlemenin olmadığı görülmektedir. Buna karşın Askerî Yargıtay kararlarında yarar sağlamak saikinin varlığı aranmaktadır.¹⁰⁵ AsCK kapsamında düzenlenen çalma suçunda da TCK'da düzenlenen hırsızlık suçu gibi yarar sağlamak özel kastının varlığını arayan yazarlar olduğu gibi¹⁰⁶, 5237 sayılı TCK'nın yürürlüğü girmesinden sonra failde ayrıca yarar sağlamak özel kastının aranmaması gerektiğini ifade eden yazarlar da bulunmaktadır.¹⁰⁷ Kanaatimizce AsCK'nın 131'inci ve 132'nci maddelerinde düzenlenen çalma suçlarında "yarar sağlamak maksadı" ibaresi belirtilmediği için genel kastın yanında ayrıca özel kastın aranmasına gerek yoktur.

Bunların yanında AsCK'da askerî şahıslar açısından askerî suç şeklinde çalma suçunun oluşması için failin çaldığı eşyanın hizmete mahsus bir eşya, askerî eşya veya astına, üstüne veya arkadaşına ait bir eşya olduğunu da bilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde kasttan söz etmek mümkün olmayacağından askerî suçun oluşması da mümkün olmayacaktır.¹⁰⁸

Mağdur failin üstü, arkadaşı veya astı ise AsCK'nın 132'nci maddesinde düzenlenen suç oluşmaktadır. Fakat üstün, arkadaşın veya astın askerî eşya niteliğinde bir şeyinin, askerî şahıs tarafından çalınması durumunda hangi maddeye göre işlem tesis edileceği ise tartışmalıdır.¹⁰⁹ Bu durum öğretide alternatif kast olarak ifade edilen birden fazla kast türünün bir arada bulunması hâli olarak ifade edilmektedir. Öğretide; failin irade ettiği neticelerden hangisi daha ağır bir suça ilişkin ise o suçtan sorumlu tutulması gerektiği ifade edilmiştir. Bunun yanında failin göze aldığı her iki netice uyarınca cezalandırılması gerektiğini veya failin kural olarak meydana gelen neticeden sorumlu tutulması

---

¹⁰⁵ Değirmenci, *Askeri Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 391.

¹⁰⁶ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 422.

¹⁰⁷ Değirmenci, *Askeri Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 391.

¹⁰⁸ Değirmenci, *Askeri Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 391; Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 422.

¹⁰⁹ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 420.

gerektiği ancak teşebbüs aşamasında kalan çok daha ağır bir suça ilişkin ise teşebbüsten de ayrıca ceza verilmesi gerektiği ile ilgili görüşler vardır.¹¹⁰ Artuk ve diğerlerine göre alternatif kast hâlinde fail irade ettiği neticelerin en ağırından sorumlu tutulmalıdır.¹¹¹ Konuya ilişkin Askerî Yargıtay kararı da aynı yöndedir.¹¹² Kanaatimizce de failin irade ettiği neticelerin en ağırından sorumlu tutulması yerinde bir uygulamadır. Yani üstünün, arkadaşının veya astının askerî eşya niteliğinde bir şeyini çalanlar AsCK'nın 131'inci maddesi kapsamında askerî eşyayı çalma suçundan sorumlu olacaktır. Keza 131'inci maddede düzenlenen askerî eşyayı çalma suçunun yaptırımını 132'nci maddede düzenlenen çalma suçunun yaptırımından daha fazladır.

C. Suçun Nitelikli Halleri

AsCK'nın 131'inci maddesindeki çalma suçuna ilişkin ağırlaştırıcı ve hafifletirici sebepler TCK'da düzenlenen genel hükümlerden farklılık göstermektedir. AsCK'nın düzenlenişinde kanun koyucu suçların nitelikli hallerini özel olarak düzenleme saiki ile hareket etmiştir. Bu sebeple de TCK'da düzenlenen nitelikli hal (TCK 142), suçun gece vakti işlenişi (TCK 143), daha az cezayı gerektiren haller (TCK 144), malın değerinin az olması (TCK 145), kullanma hırsızlığı (TCK 146), etkin pişmanlık (TCK 168) gibi hususların AsCK kapsamında uygulama alanı bulunmamaktadır.¹¹³ Konuya ilişkin Askerî Yargıtay kararları da bu yöndedir.¹¹⁴ 132'nci maddede düzenlenen çalma suçunun ağırlaştırıcı ve hafifletici hâli bulunmamaktadır. Bu bölümde sadece AsCK'nın 131'inci maddesi kapsamında olan çalma suçunun ağırlaştırıcı sebepleri ve hafifletirici sebepleri ifade edilecektir.

¹¹⁰ Timur Demirbaş, *Ceza Hukuku Genel Hükümler* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013), 380.

¹¹¹ Artuk vd., *Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 426.

¹¹² As. Yar. 1.D, E.2016/0334, K.2016/0353, 18.05.2016, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹¹³ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 436; Değirmenci, *Askerî Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 391.

¹¹⁴ ASYDK E.2007/73, 2007/69, 31.05.2007. (Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 436).

1. Ağırlaştırıcı Sebepler

AsCK'da kanun koyucu, hizmete ilişkin para veya eşya ile askerî eşyanın korunmasını askerî birliklerin kendine ait özel durumlarını düşünerek farklı açıdan koruma yoluna gitmiştir. Kanun içeriğinde askerî erzak, eşya ve hayvanın çalınmasına ilişkin ağırlaştırıcı sebepler ifade edilmiştir. Bu kapsamda AsCK'nın 131'inci maddesinin 2'nci fıkrasında *"yukarıdaki fıkra yazılı fiiller silah, cephane veya herhangi bir müdafaa vasıtasına taalluk ederse arttırılır."* demek suretiyle hırsızlık suçu ordu malı silah, cephane ve müdafaa vasıtasına ilişkin ise cezanın arttırılacağı belirtilmiştir. Silah ibaresinin kastının ne olduğu ve arttırma sebebi için değerlendirmeler üst mahkeme tarafından yapılmaktadır.¹¹⁵ Arttırmanın ne şekilde yapılacağı AsCK'nın 50'nci maddesinde ifade edilmiştir.¹¹⁶ Bir diğer ağırlaştırıcı sebep ise askerî eşyanın seferberlik hâlinde çalınmasıdır. Seferberlik, 2941 sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu'nda düzenlenmiştir.¹¹⁷ AsCK'nın 131'inci maddesinde düzenlenen hırsızlık suçunun seferberlikte işlenmesi hâlinde, on seneden aşağı olmamak üzere hapis, az vahim hâllerde iki seneden aşağı olmamak üzere beş seneye kadar hapis cezası öngörülmüştür. Bu bağlamda çalma suçunun seferberlikte işlenmesi ağırlatıcı bir sebeptir.

2. Hafifletici Sebepler

AsCK açısından çalma suçunun az vahim hâlde işlenmesi hafifletici bir sebeptir. Az vahim hâl durumu AsCK'nın 131'inci maddesinin 2'nci fıkrasında az vahim hâllerde altı aydan üç seneye kadar hapis cezası hükmolunabilir ifadesiyle cezanın miktarını failin lehine olacak şekilde düzenlenmiştir. Askerî Yargıtay'ın kararlarında; az vahim hâlin zaman ve yere, fiilin işleniş şekline ve amacına ve suç konusu taşınır malın ekonomik değerine göre değerlendirilmesi gerektiği

---

¹¹⁵ As. Yar 4.D, E.1982/281, K.1982/248, 14.04.1982, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹¹⁶ *"Bu kanunda bir suç için şahsi hürriyeti tahdit eden bir cezanın arttırılacağı yazılı olan yerlerde mezkur ceza mevzuu bahis cürüm için muayyen olan cezanın iki misline kadar çoğaltılabilir. Şu kadar ki ceza o cürüm için kanunda yazılı azami haddi geçemez."* (AsCK m. 50)

¹¹⁷ Bkz. 2941 Sayılı Seferberlik ve Savaş Hali Kanunu m. 3.

vurgulanmıştır.¹¹⁸ Ayrıca suçtan doğan neticenin ağırlığına veya hafifliğine göre de hâkim tarafından takdir edileceği üst mahkeme kararlarında ifade edilmiştir.¹¹⁹ Az vahim hâle ilişkin yargı mercilerinde kullanılacak takdir haklarının denetimi ise bütün takdir haklarında olduğu gibi üst yargı merci denetimine tâbidir.¹²⁰ Ancak bu denetimin, takdir hakkının objektif kıstaslara dayanıp dayanmadığına, akla uygun olup olmadığına, takdirin yerinde olup olmadığına ilişkindir.¹²¹ Yani AsCK, vahim veya az vahim hâllerin neler olduğunu hâkimin takdirine bırakmıştır. Askerî yargının kapatılmasından sonra ise ilk derece mahkemelerinin verdiği kararlarda denetim görevini aynı şekilde Yargıtay ve Bölge Adliye Mahkemeleri yürütmektedir.

D. Suçun Özel Görünüş Şekilleri

5237 sayılı TCK ile bu Kanun'un yürürlüğüne girdiği tarihten önce çıkarılan özel ceza kanunları ve cezai nitelikte hükümler içeren kanunlar bakımından TCK genel hükümlerin bağlayıcı olduğuna ilişkin düzenleme yapılmıştır.¹²² AsCK da 5237 sayılı TCK'dan önce düzenlenmiş özel nitelikte bir ceza kanunu olması sebebiyle yeni TCK'nın genel hükümlerini esas alan bir düzenlemedir. Bu sebeple suçun özel görünüş şekilleri incelenirken yeni TCK genel hükümleri dikkate alınmıştır.

1. Teşebbüs

Hırsızlık suçlarına teşebbüs mümkündür. Fail bir eşyayı çalma kastı ile icra hareketlerine başlayıp, hırsızlık konusu taşınır malı kendi egemenlik alanına geçirmesine kadar geçen bölümde kendi elinde olmayan sebeplerle eylemi

---

¹¹⁸ As. Yar. 1.D, E.2007/1861, K.2007/2055, 17.10.2007, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹¹⁹ As. Yar. 2.D, E.2016/217, K.2016/287, 27.04.2006, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹²⁰ As. Yar. 3.D, E.2002/695, K.2002/692, 09.07.2002, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹²¹ As. Yar. DK, E.1965/131, K.1965/130, 19.11.1965; As. Yar. DK, E.1999/170, K.1999/152, 01.07.1999, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹²² 5237 sayılı TCK m.5.

tamamlayamaz ise hırsızlık eylemi teşebbüs aşamasında kalmış olacaktır.¹²³ Teşebbüs; manevi unsurlar bakımından tamamlanmış, objektif bakımdan ise tamamlanmamıştır. Başka bir deyişle; teşebbüs hâlinde kalan suçta icra hareketlerine suçun işlenmesine elverişli bir hareketle başlanmış ama suç tamamlanmamıştır.¹²⁴ Hareketin elverişli olması, hareketin suç fiilini oluşturabilecek niteliğe haiz olması anlamına gelir. Suçun tamamlanmama hâli ise failin arzu etmediği ve elinde olmayan sebeplerden kaynaklanmalıdır.¹²⁵ Aksi hâlde gönüllü vazgeçmeden söz edilebilir. Gönüllü vazgeçme, kısaca failin kendi isteğiyle icra hareketlerine devam etmemesi ya da icra hareketlerini tamamladıktan sonra iradi ve etkin davranışlarda bulunarak tipik neticenin meydana gelmesini önlemesi olarak tanımlanabilir.¹²⁶ Yargıtay bir kararında; büfenin kepengini kırdıktan sonra herhangi bir dış neden olmaksızın hırsızlıktan vazgeçen failin, sadece o ana kadar gerçekleşen mala zarar suçundan sorumlu olacağını belirtmiştir.¹²⁷

AsCK'nın 40'inci maddesinde askerî cürümlerde müteşebbisler hakkında TCK'nın uygulanacağı belirtilmiştir. Müteşebbis, teşebbüs eden anlamına gelmektedir. Teşebbüs ise, TCK'nın 35'inci maddesinde düzenlenmiştir.¹²⁸ Hırsızlık suçları teşebbüse uygun suç tiplerindedir. Hırsızlık suçu, icra hareketinin başlatılarak yani taşınır malın alınarak zilyedin mal üzerinde tasarruf olanağının kaldırılması ile tamamlanacaktır.¹²⁹ Bu sayede taşınır malın hâkimiyetine geçirilemeden sonlandırılması durumunda teşebbüs hususu ortaya çıkacaktır. Çalma suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı birçok mahkeme kararına rastlamak mümkündür. Askerî Yargıtay'ın 131'inci ve 132'nci madde

---

¹²³ Yaşar vd., *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*, 4493.

¹²⁴ Özbeke vd., *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 650-651.

¹²⁵ Toroslu, *Ceza Hukuku Özel Kısım*, 133.

¹²⁶ Koca ve Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 439; Özgenc, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 582.

¹²⁷ Yar. 6. CD, E.2004/722, K.2006/1709, 23.02.2006, (UYAP).

¹²⁸ Bkz. TCK m. 35.

¹²⁹ Yar. 13.CD, E.2012/25039, K.2013/690, 17.01.2013, (Kazancı İçtihat Bankası).

kapsamındaki çalma suçlarında teşebbüse ilişkin bazı kararları şu şekildedir; Askerî Yargıtay, hırsızlık için girdiği depoda nöbetçi tarafından engellenen askerî şahsın eylemini AsCK'nın 131'inci maddesi kapsamında askerî eşyayı çalmaya teşebbüs olarak nitelendirmiştir.¹³⁰ AsCK'nın 132'nci maddesi kapsamında, arkadaşının cüzdanından parasını çalarken yakalanan erin suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı ifade edilmiştir.¹³¹ Yine daha yeni tarihli bir Askerî Yargıtay kararında, depoya kompozit başlık çalma amacı ile giren erin nöbetçiye yakalanmasının askerî eşyayı çalma suçunun teşebbüs aşamasında kaldığı belirtilmiştir.¹³²

2. İştirak

AsCK'nın 131'inci maddesinde düzenlenen çalma suçu ve 132'nci maddesinde düzenlenen çalma suçu, yapısı itibariyle iştirakin her türüne elverişlidir.¹³³ Ancak AsCK kapsamında çalma suçlarının özgü suç olması nedeniyle asker kişi olmayanların iştirakinden söz edebilmek için TCK'nın 40'inci maddesinde düzenlenen bağıllık kuralına danışmak gerekmektedir.¹³⁴ TCK'nın 40'inci maddesi, "Özgü suçlarda, ancak özel faillik niteliğini taşıyan kişi fail olabilir. Bu suçların işlenişine iştirak eden diğer kişiler ise, azmettiren veya yardım eden olarak sorumlu tutulur" hükmünü düzenleyerek, özel faillik niteliğine sahip olmayan kişilerin bu suçlarda fail olamayacağını açıkça ifade etmiştir.¹³⁵ AsCK'da düzenlenen çalma suçunun askerî kişiler tarafından işlenebilen özgü suç olması sebebiyle, çalma suçunda failin suçuna asker kişinin iştirak etmesi durumunda istisnasız TCK'nın 40'inci maddesinin 1'inci fıkrası uygulanacaktır. Ancak suçun sadece asker kişiler tarafından işlenebilen özgü suç olması ve sadece özel fail niteliğindeki kişilerin fail olarak belirleneceği dikkate alındığında asker kişinin

¹³⁰ As. Yar. 3.D, E.1990/39, K.1990/54, 23.01.1990, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹³¹ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 430.

¹³² As. Yar. 3.D, E.2016/435, K.2016/501, 18.10.2016, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹³³ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 422.

¹³⁴ Erman, *Askerî Ceza Hukuku Umumi Kısım ve Usul* (İstanbul: Üçdal Yayınevi, 1983), 222.

¹³⁵ Koca ve Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 460.

eylemine bilerek katılan sivil kişi, TCK'nın 40'ıncı maddesinin 2'nci fıkrası kapsamında sadece yardım eden veya azmettiren olarak sorumlu tutulabilecektir.¹³⁶

Özgü suçlar, suçun kanuni tanımında yer olan hareketin sadece failin kendi bedensel davranışıyla gerçekleştirebildiği suçlardır.¹³⁷ Bu suçlarda fail, suçun kanuni tanımında belirtilen hareketi bizzat gerçekleştirmek zorunda olduğu için, müşterek faillik ve dolaylı faillik mümkün değildir.¹³⁸ Aralarında irade birliği olsa bile sivil bir şahsın asker bir kişiyle beraber kışla kilerinden erzak çalması suçunda sivil şahıs müşterek fail olarak değil, olayın gelişimine göre azmettiren veya yardım eden olarak değerlendirilmesi gerekir.

Çalma suçlarında dolaylı fail ise konusunun, çalma suçlarının faili olabilecek asker kişi tarafından, iradesi üzerinde hâkimiyet kurduğu asker kişi olmayan bir kişiye işletilmesi ile çalma suçlarının faili olamayacak bir kişi tarafından iradesine hâkimiyet kurduğu asker kişiye işletmesi bakımından ayrı ayrı değerlendirmek gerekmektedir.¹³⁹

İlk ihtimalde, bir asker kişinin, bir sivil kişiye kışla mühimmat deposundan mühimmat çaldırması durumu durumdur. Bizzat icra etmesi gereken çalma fiilini, yanılığa sevk ettiği veya mevcut bir yanılığısından yararlandığı ya da cebir veya tehdit uygulayarak iradesi üzerinde hâkimiyet kurduğu bir sivil işleyen asker kişi, dolaylı fail olarak sorumlu olacağı genel olarak kabul edilmektedir.¹⁴⁰ Bu ihtimalde, cebir ve tehdit etkisi altında olan sivil kişi, kasten hareket ettiği için aynı zamanda yardım eden olarak şerik statüsündedir. Fakat cebir ve tehdit altında

---

¹³⁶ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 431.

¹³⁷ Özgüç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 211.

¹³⁸ Berrin Akbulut, "Bağlılık Kuralı," *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 14, no. 1 (2010): 188.

¹³⁹ Koca ve Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 474.

¹⁴⁰ Koca ve Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 474; Özgüç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 624.

çalma suçunu işlediğinden kusurlu addedilemeyeceği için cezalandırılmayacaktır.¹⁴¹

İkinci ihtimalde, çalma suçları, bir sivil şahıs tarafından asker bir kişiye işletilmektedir. Aynı örnek üzerinden devam edersek bir sivil şahsın bir asker kişiye kışla mühimmat deposundan mühimmat çaldırması örnek olarak verilebilir. Bu ihtimalde sivil kişinin sorumluluğunun tayininde asker kişinin kasten hareket edip etmediğine dikkat edilmelidir. Asker kişi yanılıya sevk edildiği veya kendisinde bulunan yanılı halinden yararlanılması hallerinde kast unsuru gerçekleşmediğinden çalma suçunun tipikliğinin oluştuğundan bahsetmek mümkün değildir. Bu durumda sivil kişi çalma suçundan sorumlu olması da söz konusu değildir. Sivil kişinin bu hareketi başka bir suça sebebiyet vermesi durumunda çalma suçunun haricinde bir suçtan sorumlu tutulabilecektir.¹⁴² Çalma suçlarında asker kişinin kasten hareket ettiği hallerde ise farklı sonuçlara varmak gerekir. Örneğin, cebir ve tehditte bulunarak asker kişiye mühimmat çaldıran sivil kişi, asker kişinin işlediği çalma suçundan ötürü ancak azmettiren olarak sorumlu tutulacaktır. Her ne kadar asker kişi cebir veya tehdidin etkisiyle mühimmat çalan asker kişi kusurlu addedilip cezalandırılmaz ise de bağlılık kuralı gereği sivil kişi azmettiren olarak cezalandırılacaktır.¹⁴³

3. İçtima

İçtima açısından TCK'da yapılan değerlendirmelerin tamamı AsCK kapsamındaki çalma suçları için de geçerlidir. Fakat AsCK'da askerî eşyayı çalma suçu için TCK'da düzenlenen nitelikli hâllerden farklı nitelikli hâller düzenlemiş, AsCK'nın 132'nci maddesindeki çalma suçunun ise nitelikli hâli düzenlenmemiştir. Bu sebeple çalma suçlarının nitelikli hâlleri TCK'da düzenlenen hırsızlık suçlarından farklılık göstermektedir. Bu sebeple çalma suçunun nitelikli hâlleri açısından AsCK'nın dikkate alınması gerekmektedir.

¹⁴¹ Koca ve Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 474-475.

¹⁴² İzzet Özgenç, *Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik* (İ.B.B. Hukuk Müşavirliği: İstanbul, 1996), 208.

¹⁴³ Koca ve Üzülmüş, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 474; Özgenç, *Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik*, 231.

Nihayetinde TCK'da hırsızlık suçlarının nitelikli hâli şeklinde olan bazı suçlar AsCK açısından farklı bir suçun çalma suçu ile beraber işlenmesine sebebiyet verebilecektir. Örneğin; bir üstün elinde veya üstünde taşıdığı bir eşyanın çalınması, TCK kapsamında hırsızlık suçunun nitelikli hâli (TCK 142/2/b) iken AsCK kapsamında üste müessir fiil ile çalma suçunun birlikte değerlendirilmesini gerekli kılabilir. Ayrıca çalma suçu açısından da TCK 142'nci madde 4'üncü fıkrasındaki düzenlemeye benzer nitelikte değerlendirmelerin yapılması gerekmektedir. Yani işlenen suç, AsCK kapsamında çalma suçlarının temel veya nitelikli hâli ile TCK kapsamında konut dokunulmazlığının ihlali veya mala zarar verme suçlarına sebebiyet veriyorsa bu durumda gerçek içtima hükümleri uygulanmalıdır.¹⁴⁴ Örneğin; üstünün, arkadaşının veya astının binasına veya konutuna girerek çalma suçunu işleyen asker kişi aynı şekilde konut dokunulmazlığının ihlali suçu ve mala zarar verme suçları ile gerçek içtima hükümleri kapsamında değerlendirilmelidir.

AsCK'nın 131'inci ve 132'nci maddelerinde belirtilen çalma suçunun zincirleme olarak işlenmesi de mümkündür.¹⁴⁵ Aynı suçun birden çok defa aynı kişiye karşı işlenmesi durumunda zincirleme suçtan söz edilebilir. Örneğin; üstün birden çok defa eşyasını çalan astın cezası zincirleme suç hükümlerine göre arttırılmalıdır.

AsCK 132'nci maddesinde düzenlenen çalma suçu açısından, failin aynı anda hem üstünün hem de astının bir şeyini çalması durumunda ise gerçek içtima hükümlerinin uygulanıp uygulanmayacağı tartışmalıdır. Öğretide bazı yazarlar bu durumda gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerektiğini ve bu sebeple iki farklı çalma suçu oluşacağını savunmaktadır.¹⁴⁶ AsCK'nın 132'nci maddesi açısından aynı hareketle farklı birden çok astın, üstün veya arkadaşın bir şeyinin çalınması durumunda gerçek içtima hükümlerinin uygulanacağına dair genel

---

¹⁴⁴ Demirağ, *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*, 422.

¹⁴⁵ "Sanığın 2007 Aralık ayı içinde eşya deposu 1,2 ve 6 numaralı eşya depolarının anahtarlarını almak, eşya deposundan 11.01.2008 tarihli bir çift bot, 22.01.2008 tarihinde 3 çift bot ve 3 adet askerî elbise almak suretiyle zincirleme askerî eşyayı çalmak suçunu işlediği..." As. Yar. 3. D, E.2016/482, K.2016/521, 25.10.2016, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹⁴⁶ Zeynel T. Kangal, *Askerî Ceza Hukuku* (Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012), 170.

kabul hâli suçun belirlenmesinde hataya sebebiyet verebilir. Keza TCK kapsamındaki hırsızlık suçlarında fiilin tekliği ve çokluğu, müşterek zilyetlik ve failin hırsızlığa konu eşyalarının başka kişilere ait olup olmadığını bilip bilmediği gibi değerlendirmelerin yapılması hususu önem arz etmektedir.¹⁴⁷ Örneğin; astlarının ve üstlerinin beraber kullandıkları bir odaya giren failin, odadan astına ve üstüne ait cep telefonları çalması durumunda hareketin tekliği veya çokluğu hususu ve müşterek zilyetlik hususu değerlendirilmelidir. Bir Askerî Yargıtay kararında tek valiz içerisinde iki ayrı kişiye ait olduğunu bilmeden iki ayrı cüzdanı çalan askerî sanığın hareketinin tek hırsızlık suçunu oluşturduğu ifade edilmiştir.¹⁴⁸ Yargıtay kararlarında da aynı evi paylaşan kişilerinin eşyalarının çalınması durumunda tek filin gerçekleştiği ve tek hırsızlık suçundan hüküm tesis edilmesi gerektiği belirtilmiştir.¹⁴⁹ Diğer yandan ise failin çalma suçunu işlerken suça konu eşyanın farklı kişilere ait olduğunu bilmesi durumunda gerçek içtima hükümleri değerlendirilebilir. Örneğin; bir askerî tesiste giyinme odasına giren failin odada bulunan cüzdanların ayrı ayrı astlarına ve üstlerine ait olduğunu bilmesi durumunda gerçek içtima hükümleri uygulanmalıdır. Keza benzer şekilde Yargıtay da failin farklı mağdurlara ait olduğunu bildiği eşyaları çalması durumunda ayrı ayrı hırsızlık suçu oluşturduğunu belirtmiştir.¹⁵⁰ Kanaatimizce de farklı kişilere ait olduğu bilinen malın çalınması hâlinde gerçek içtima hükümlerinin uygulanması gerekmekte, malın kime ait olduğunu bilmeden birden fazla kişiye ait malın çalınması durumunda ise tek çalma suçundan bahsetmek gerekmektedir.

E. Hukuka Uygunluk Sebepleri

TCK'da hukuka uygunluk sebebi olarak kanun hükmünün yerine getirme veya görevin ifası (TCK 24/1), meşru savunma (TCK25/1), hakkın icrası (TCK 26/1)

¹⁴⁷ Mahmut Koca, "Fikri İçtima," *Ceza Hukuk Dergisi* cilt 2, no.4 (2007): 205; Özgenc, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 621-622.

¹⁴⁸ As. Yar. 3.D, E.1989/225, K.1989/114, 02.05.1989, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

¹⁴⁹ Yar. 13.CD, E.2017/7127, K.2017/12856, 16.11.2017, (Kazancı Bilgi Bankası).

¹⁵⁰ Yar. 2.CD, E.2018/13459, K.2018/10679, 02.10.2018, (Kazancı Bilgi Bankası).

ve ilgilinin rızası (TCK 26/2) yer almaktadır. AsCK kapsamındaki suçlar açısından da bu tasnif geçerlidir.¹⁵¹ AsCK kapsamındaki çalma suçlarında hukuka uygunluk sebeplerinin durumu bu çalışmanın dışında olsa da kısaca çalma suçu açısından karşılaştırılması muhtemel durumları örneklerle açıklamakta fayda vardır.

TCK'nın 24'üncü maddesinin 1'inci fıkrasındaki "kanun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmez" şeklindeki düzenlemede kanun hükmünü yerine getiren kimseye ceza verilmemesi gerekmektedir. Keza kişinin böyle bir davranışta bulunması, kanun tarafından yetkilendirilmiş olması ile ilgilidir. Burada dikkat edilmesi gereken husus "kanun" kelimesinin şekli anlamda kanun ile sınırlı olmadığı, bu ibarenin herhangi bir "yazılı hukuk kuralı" olarak anlamak gerektiğidir.¹⁵² Çalma suçu açısından kanun hükmünün yerine getirilmesi hukuka uygunluk sebebi dikkate değerdir. Askerî birliklerin tamamında kanun aykırı olmayacak şekilde birçok alt mevzuat ile askerî iş ve işlemlerin yürütülmesi sağlanmaktadır. Örneğin; mevzuat gereği bir askerî malzeme deposunun zimmeti ikmal subay ve astsubayındadır. Fakat acil durumlarda görevli olmadan da malzeme depolarına girmeye yetkili personel belirlenmiş, yönerge, genelge vb. iç düzenleyici mevzuatta yazılı hukuk kuralı haline getirilmiştir. Bu sebeple de bir yangın durumunda ikmal sorumlusu haricinde diğer görevli personelin (nöbetçi heyeti vb.) malzeme deposundan söndürücü malzeme alması hukuka uygunluk sebebi olarak değerlendirilmelidir.

Çalma suçları açısından dikkate değer bir diğer hukuka uygun sebebi ise TCK'nın 25'inci maddesinin 1'inci fıkrasında düzenlenen meşru savunmadır. Askerî görevlerde doğası gereği silah, mühimmat vb. malzemeler diğer kamu görevlerinden daha ulaşılabilir malzemelerdir. Örneğin; bir erin zimmetli silahıyla nöbet mahallinde intihar edeceği veya bir diğer arkadaşına zarar vereceğinin anlaşıldığı sırada elinden silahın alınması meşru savunma kapsamında değerlendirilmelidir.¹⁵³

---

¹⁵¹ Değirmenci, *Askeri Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 150.

¹⁵² Koca ve Üzülmez, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 277; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 319.

¹⁵³ Tezcan vd., *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*, 787.

Son olarak TCK'nın 26'ncı maddesinin 2'nci fıkrasında düzenlenen ilgilinin rızası çalma suçları açısından değerlendirilmiştir. İlgilinin rızası, kişinin üzerinde mutlak surette tasarrufta bulunabileceği bir hak bakımından hukuka uygunluk sebebi oluşturur.¹⁵⁴ 131'inci madde kapsamındaki çalma suçunda suç konusunun kendisine tevdi veya emanet edilen mal ile tevdi veya emanet edilmemiş olsa bile her türlü askerî erzak, eşya ve hayvanlar olduğunu ifade etmiştik. Hizmet veya vazifenin icrası için kendisinde bulunan bir malın veya askerî eşyanın üzerinde asker kişinin mutlak surette tasarruf yetkisi bulunmamaktadır. Keza ifade edildiği üzere bu mallar devlet maldır ve devlet malı olması sebebiyle zimmet sahibi asker kişi bu malları sadece mevzuat gereğince kendisine verilen görevleri yerine getirirken kullanmaktadır. Bu sebeple de 131'inci madde kapsamında çalma suçunda, ilgilinin rızasını hukuka uygunluk sebebi olarak kabul etmek mümkün değildir. Örneğin; kendisine verilen silahın çalınması durumunda suç oluşacak, asker kişinin rızası hukuka uygunluk sebebi olarak kabul edilmeyecektir. 132'nci madde kapsamındaki çalma suçunun konusu ise asker kişilerin üzerinde mutlak suretle tasarrufta bulunabileceği şeylerdir. Bu madde kapsamında kendisine ait bir malın alınmasına asker kişinin rıza göstermesi durumunda eylem suç oluşturmayacaktır.¹⁵⁵ Örneğin; bir asker kişi kendisine ait erzakın diğer arkadaşları tarafında da tüketilmesine rıza gösteriyorsa, bu durumda hukuka uygunluk sebebinin varlığından söz edilebilecektir.

F. Yaptırım

AsCK'da yer alan suçların yaptırımı olan hapis cezasının yanında bu cezanın kanuni sonucu olan ve asli cezaya eklenen ilave cezalar da bulunmaktadır. Başka bir deyişle asli cezaları yanında fer'i cezalar mevcuttur. Fer'i cezalar asli cezaların yanında kendiliğinden hüküm doğuran veya hâkimin hükmetmek zorunda olduğu cezalar şeklinde ifade edilebilir. Her ne kadar 5237 sayılı Türk Ceza

---

¹⁵⁴ Koca ve Üzülmöz, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 295; Özgenç, *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*, 377.

¹⁵⁵ Değirmenci, *Askerî Ceza Hukuku Özel Hükümler*, 168.

Kanunun yürürlüğe girmesiyle asli-fer'i ceza ayrımı ortadan kalkmış olsa da AsCK'da yer alan fer'i cezalara ilişkin bir herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.¹⁵⁶

1. Asli Cezalar

AsCK'nın 131'inci maddesinde düzenlenen çalma suçunun yaptırımı beş seneye kadar hapis cezası olarak düzenlenmiştir. Az vahim hâllerde ise, altı aydan üç seneye kadar hapis cezasına hükmolunacağı şeklindedir. Askerî eşyayı çalma suçunda konunun silah, cephane veya bir savunma vasıtası olması durumunda ceza arttırılarak uygulanmaktadır. Askerî eşyanın çalınması cezası seferberlikte on seneden aşağı olmamak üzere hapis, az vahim hâllerde iki seneden aşağı olmamak üzere beş seneye kadar hapis cezası olarak düzenlenmiştir. AsCK'nın 50'nci maddesinde ağırlaştırılacak cezaların iki misline kadar arttırılabileceği, fakat ceza o cürüm için kanunda yazılı azami haddi geçemeyeceği ifade edilmiştir. Hapis cezasının yanında ayrıca çalınan mallar bulunursa geri alınacağı ve yok edilen eşya, hayvan ve sairenin değerlerinin ödettirilmesine de mahkemece hükmedileceği düzenlenmiştir. Mahkeme kararlarında da bu hususa dikkat edildiği görülmektedir.¹⁵⁷

AsCK'nın 132'nci maddesinde düzenlenen bir üstünün, arkadaşının veya astının bir şeyini çalma suçunun yaptırımı ise altı aydan beş seneye kadar hapis cezası olarak düzenlenmiştir.

2. Fer'i Cezalar

AsCK'da yer alan suçların yaptırımı olarak öngörülen hapis cezasının yanı sıra bu cezanın kanuni sonucu olan ve asli cezaya ek başkaca yaptırımlar da düzenlenmiştir. AsCK'nın 29'uncu maddesinde asker kişiler hakkında uygulanacak bu yaptırımlar fer'i cezalar olarak ifade edilmiştir. Bu madde içeriğine göre fer'i cezalar, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma, rütbenin geri alınması ve askerî öğrencilik hukukunu kaybettirme olarak belirlenmiştir. Fer'i

---

¹⁵⁶ İdris Ergutekin, "Askeri Ceza Kanununda Düzenlenen Fer'i Cezalar," *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, no. 27 (2016): 817.

¹⁵⁷ As. Yar. 2.D, E.1962/1358, K.1962/1515, 31.05.1962, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

cezalar, belirli cezalara çarptırılan kimseler hakkında zorunlu olarak asli cezaya eklenmek durumundadır. Bu gibi hâllerde asli cezaya hükmeden ilgili mahkeme kararında fer'i cezayı belirtilmemiş olsa bile fer'i ceza kendiliğinden uygulama alanı bulmaktadır. Fer'i cezaların zorunlu şekilde uygulandığı durumlarda bu cezaların asli cezanın bir sonucu niteliğinde olduğu söylenebilir.

Asker kişilerin, AsCK'nın 131'inci ve 132'nci maddelerinde düzenlenen çalma suçu ve askerî suç kapsamında olmayan TCK kapsamındaki hırsızlık suçlarının birinden hükümlü olması hâlinde sanığın statüsüne göre Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma, askerî öğrencilik hukukunu kaybettirme veya rütbenin geri alınması cezası olarak düzenlenen fer'i cezaların da verilmesi zorunludur. Hatta AsCK'nın 40'uncü maddesi kapsamında suçun teşebbüs aşamasında kalması durumunda dahi fer'i ceza uygulanması gereklidir.

Türk Silahlı Kuvvetlerinden Çıkarma, AsCK'nın 30'uncü maddesinde düzenlenmiştir. İlgili madde metninde hırsızlık suçundan hükümlülük hâlinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinden çıkarma cezasına da hükmedileceği belirtilmiştir.¹⁵⁸ TSK'dan çıkarma cezası subay, astsubaylar ve özel kanunlarda bu cezanın uygulanacağı belirtilen asker kişiler hakkında uygulanmaktadır. TSK'dan çıkarma cezasının niteliği, hükümlünün Silahlı Kuvvetlerden ilişkisinin kesilmesidir. Bu ceza, ayrıca bir hükme gerek kalmaksızın askerî rütbe ve memuriyetlerin kaybedilmesi, askerî personel olarak tekrar Türk Silahlı Kuvvetlerine kabul edilmemesi sonuçlarını doğurmaktadır.

Askerî öğrencilik hukukunu kaybettirme cezası, TSK'dan çıkarma cezasına birçok açıdan benzerlik göstermektedir. Bu fer'i cezanın niteliği ve sonuçları AsCK'nın 32'ncü maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddede belirli şartlarda askerî öğrenciler hakkında, yetkili mahkemelerce asıl ceza ile askerî öğrencilik hukukunu kaybettirme cezasının verileceği belirtilmiştir. Hırsızlık suçu da tıpkı TSK'dan çıkarma suçunda olduğu gibi askerî öğrencilikten çıkarma için de madde metninde belirtilmiş bir suçtur. Hırsızlık suçundan hükümlülük durumunda ayrıca bir karara gerek kalmaksızın askerî öğrencilik sıfatının, askerî personel yetiştiren askerî okullara girme hakkının kaybedilmesi sonuçlarını

---

¹⁵⁸ Erman, *Askerî Ceza Hukuku Umumi Kısım ve Usul*, 254.

doğurmaktadır. Hırsızlık suçu veya bunun nitelikli hâllerinden birinden hükümlü olan askerî öğrenciler hakkında AsCK'nın 32'nci maddesi gereği zorunlu olarak askerî öğrencilik hukukunu kaybettirme cezası da uygulanmaktadır. Askerî öğrencilik hukukunu kaybettirme fer'i cezasının zorunlu olarak uygulandığı hâllerde yetkili mahkemeler tarafından verilen mahkûmiyet kararında ayrıca askerî öğrencilik hukukunu kaybettirme fer'i cezasının belirtilmediği durumlarda dahi bu fer'i ceza uygulanmaktadır.

Rütbenin geri alınması fer'i cezası, AsCK'nın 35'inci maddesinde düzenlenmiş olup hırsızlık suçundan hükümlülük durumunda, erbaşlar hakkında uygulanmaktadır. Rütbenin geri alınması cezası, hükümlünün rütbesinin geri alınarak erliğe indirilmesi ve eski rütbesinin kendisine sağladığı tüm hakların kaybıyla sonuçlanmaktadır.¹⁵⁹ Madde incelendiğinde yetkili mahkemelerden hırsızlık suçlarından birinden hükümlülük hâlinde rütbenin geri alınması cezası uygulanmaktadır. Bu ceza sadece erbaşlar statüsünde olan onbaşlar ve çavuşlar hakkında uygulama alanı bulur.

Uzman erbaşlar ve sözleşmeli erbaş/erler açısından ise hırsızlık suçuna bağlanan sonuçlar kendi özel kanunlarında düzenlenmiştir. 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu¹⁶⁰ ve 6191 sayılı Sözleşmeli Erbaş/Er Kanunu'nda¹⁶¹ hırsızlık suçundan mahkûm olanlar hakkında sözleşme fesih işlemi tesis edileceği düzenlenmiştir.

Yedek subay ve astsubaylar açısından ise hırsızlık suçunun işlenmesi durumunda yedek subay ve astsubayın rütbesi alınmakta ve 7179 sayılı Askeralma Kanunu gereğince kalan askerlik hizmeti er statüsünde devam ettirilmektedir.¹⁶²

---

¹⁵⁹ Cihan Koç, *Notlu Açıklamalı İçtihatlı Örnekli Türk Silahlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği Askerî Ceza Kanunu Disiplin Mahkemeleri Kanunu Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ve İlgili Mevzuat* (Ankara: Sözkesen Matbaacılık, 2012), 438.

¹⁶⁰ Bkz. 3269 sayılı Uzman Erbaş Kanunu madde 12.b.1.

¹⁶¹ Bkz. 6191 Sayılı Sözleşmeli Erbaş ve Er Kanunu m. 4.d.

¹⁶² Bkz. 7179 Askeralma Kanunu m. 31.

A. Çalma Suçlarının Muhakemesinde Şikâyet ve Soruşturma İzni Müessesesi

AsCK'da şikâyete ilişkin hususlar TCK'dan farklılık göstermektedir. TCK'da hangi suçların soruşturma ve kovuşturmasının şikâyete bağlı olduğu ilgili suç tipinde gösterilmiştir. Askerî suçlar için AsCK'nın 48'inci maddesinde farklı bir düzenleme getirilmiştir. Bu düzenleme ile askerî suçların takibi şikâyete bağlı olmadığı belirtilmiştir. Bu sebeple de 131'inci ve 132'inci madde kapsamındaki çalma suçlarının soruşturulması kamu adına resen yapılmaktadır. Keza askerî suçlarda korunan hukuki değer; askerî disiplin ve askerî menfaatler olduğundan, işlenmeleri ile birlikte kamu düzenini ihlal eden askerî suçların takibinin şikâyete bağlı olmadığı kanun koyucu tarafından kabul edilmiştir.¹⁶³

21.01.2017 tarihinde 6771 sayılı Kanun'un 17'nci maddesiyle yapılan Anayasa değişikliği sonucu askerî mahkemeler kapatılmıştır. Bu tarihten itibaren askerî suçların soruşturulması ve kovuşturulması sivil adli makamlarca yerine getirilmektedir. Fakat AsCK kapsamında çalma suçunun soruşturulması TCK kapsamındaki hırsızlık suçundan farklılık göstermektedir. ASCK kapsamındaki düzenlenen suçların askerî suç olduğu ve bu suçların soruşturma iznine tabi olduğu AsCK ek.m.15'de düzenlenmiştir. Bu kapsamında 131'inci ve 132'inci maddeler kapsamında çalma suçunu işlediğinden şüphelenilen asker kişinin soruşturulması izne tabidir. Soruşturma izni müessesesi ceza yargılamasında bir muhakeme şartıdır. Muhakeme şartları soruşturmanın ve yargılamanın her aşamasında resen dikkate alınması gerekmektedir. Çalma suçunun soruşturmasını yapacak yetkili savcılıkça ilgili makamdan soruşturma izni talep edilmesi gerekmektedir. Çalma suçları için soruşturma izni vermeye yetkili makamlar, AsCK ek. m.15'in 2'nci fıkrasında düzenlemiştir.¹⁶⁴

¹⁶³ Hakan Gündüz. Askeri Suçların Soruşturulmasına ve Kovuşturulmasına İlişkin İstisnai Düzenlemeler. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* 44, (2020): 251.

¹⁶⁴ "Soruşturma izni, aşgari tugay komutanı veya eşidi askerî kurum amiri (Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıklarında eşidi) olmak üzere, asker kişinin görev yaptığı birlik komutanı veya askerî kurum amiri,

SONUÇ

Askerî Ceza Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetlerin özel yapısı düşünüldüğünde çoğunlukla askerî şahıslar açısından uygulanan kıymetli bir mevzuattır. ASCK'da malvarlığına karşı işlenen suçlar iki farklı bölümde düzenlenmiştir. Malvarlığına karşı işlenen suçlar içinde düzenlenen çalma suçu; hizmet veya vazife sebebiyle tevdi veya emanet edilen para veya eşya, askerî eşya, hayvan ve erzak hakkındaki çalma suçu ve askerî şahısların malvarlığına ilişkin olmak üzere iki farklı maddede yer almaktadır. Kanun koyucu, her iki çalma suçunu da düzenlerken askerî eşyanın korunmasına ve askerî şahıslar arasındaki intizamın devamının sağlanmasına yönelik ayrı bir yaptırımın gerekli olduğu ve askerî birliklerde çalma suçuna daha fazla dikkat edilmesi gerektiği görüşündedir. Yapılan düzenlemeler de bu görüşün dayanağında gerçekleştirilmektedir. Fakat AsCK'nın 131'inci ve 132'nci maddelerinde düzenlenen çalma suçları açısından bakıldığında AsCK'nın sistematiğinin eski 765 sayılı TCK ile uyumlu olması ve yeni 5237 sayılı TCK ile düzenlenen hırsızlık suçu ile belli noktalarda farklılık göstermesi sebebiyle bir takım sorunlara yol açtığı görülmektedir. Bu sebeple son yıllarda AsCK kapsamında düzenlemeler yapılarak ihtilafli hususların çözülmesi amacıyla çalışmalar yürütülmektedir. Özellikle askerî yargı mercinin kapatılması sonucunda askerî suç ve askerî cezalar kapsamında aksaklığa sebebiyet vermemek adına 7329 sayılı Askerî Ceza Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile düzenlenen "belirlenen başsavcılıklarda askerî suçlar bürosu kurulması" hususu askerî suçlarının soruşturulması ve kovuşturulmasında etkinlik sağladığı kanaatindeyiz. askerî şahısları ilgilendiren her türlü suç gibi çalma suçu da askerî şahıslar için oldukça hassas yürütülmesi gereken suçlardandır. Keza hem asli hem de fer'i yaptırımlar dikkate alındığında askerî şahıslar açısından son derece ağır sonuçlara sebebiyet verebilmektedir.

---

bu kişilerin yokluklarında ise vekilleri tarafından bizzat verilir. Genelkurmay Başkanlığı, Kuvvet Komutanlıkları ve Millî Savunma Üniversitesi hariç, Millî Savunma Bakanlığı merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı ve ilgili kurum ve kuruluşlarda görev yapan asker kişilerin hakkında soruşturma izni Millî Savunma Bakanı tarafından verilir. General ve amiraller hakkındaki soruşturma izni ise görev yeri dikkate alınarak ilgisine göre Genelkurmay Başkanının veya ilgili Kuvvet Komutanının teklifi üzerine ya da resen Millî Savunma Bakanı tarafından verilir." (AsCK ek. m. 15).

Çalma suçlarından özellikle AsCK 131'inci maddesinde düzenlenen çalma suçu sekiz farklı malvarlığına karşı işlenen suç düzenlemesinin içinde bulunmaktadır. Bu sebeple, madde metninin çalma suçunun belirlenmesi açısından zaman zaman karışıklara sebebiyet verdiği görülmektedir.¹⁶⁵ Bu kapsamda AsCK kapsamında yapılan çalışmalarda çalma suçlarının da tartışılmasının, çalma suçlarının düzenlenmesinde 5237 sayılı yeni TCK'nın dikkate alınmasının, AsCK kapsamında çalma suçunun ayrı bir maddede özel olarak düzenlenmesinin fayda sağlayacağı kanaatindeyiz. 131'inci madde kapsamında düzenlenen çalma suçunun şu şekilde düzenlenmesi durumunda mevcut sorunun çözülebileceği değerlendirilmektedir.

“Askerî bir hizmet yaparken veya vazifeyi suistimal ederek bir hizmet veya vazifeden ötürü kendisine verilen taşınır malı veya her türlü askerî eşya ve hayvanları, kendisine veya başkasına bir yarar sağlamak maksadıyla bulunduğu yerden alan asker kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası verilir. Az vahim hallerde, altı aydan üç seneye kadar hapis cezası verilir. Hırsızlık suçunun konusunu oluşturan mal bulunursa geri alınır, yok edilmişse veya tahrip edilmişse malın değerinin ödettirilmesine hükmolunur.

Yukarıdaki fıkrada belirtilen suçun konusu silah, cephane veya her hangi bir müdafaa vasıtasıyla ilgili ise ceza arttırılır.

Yukarıdaki iki fıkrada yazılı fiilleri seferberlikte yapanlara on seneden aşağı olmamak üzere hapis cezası, az vahim hallerde ise iki seneden aşağı olmamak üzere beş seneye kadar hapis cezası verilir.”

Hakem Değerlendirmesi: Çift kör hakem.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek alıp almadığını belirtmemiştir.

Çıkar Çatışması: Yazar, bu çalışmada çıkar çatışması olmadığını bildirmiştir.

---

¹⁶⁵ As. Yar. D. Krl., E.1990/89, K.1990/84, 15.05.1990; As. Yar. D. Krl, E.1991/66, K.1991/57, 31.01.1991; As. Yar. 2.D. E. 1987/186, K.1986/174, 25.03.1987; As. Yar. D. Krl., 1987/38,1987/23, 05.02.1987, (MSB Mevzuat Bilgi Sistemi).

Etik Kurul Onayı: Yazar, bu çalışma için etik kurul onayı gerekip gerekmediğini belirtmemiştir.

Peer Review: Double peer-reviewed.

Financial Support: The author has not declared whether this work has received any financial support.

Conflict of Interest: The author has declared that there is no conflict of interest in this research.

Ethics Committee Approval: The author has not declared whether ethical committee approval is required for this research.

KAYNAKÇA

- Akbulut, Berrin. "Bağlılık Kuralı." *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 14, no. 1 (2010): 167-214.
- Alacakaptan, Uğur. *Suçun Unsurları*. Ankara: AÜHF Yayınları. Sevinç Matbaası, 1975.
- Artuk, M. Emin, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2021.
- Artuk, M. Emin, Ahmet Gökçen, M. Emin Alşahin ve Kerim Çakır. *Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.
- Balcı, Fidan ve Seyithan Öztürk. *Hırsızlık, Karşılıksız Yararlanma ve Yağma Suçları*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.
- Centel, Nur, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut. *Türk Ceza Hukukuna Giriş*. İstanbul: Beta Yayınları, 2010.
- Centel, Nur, Hamide Zafer ve Özlem Çakmut. *Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar*. Ankara: Beta Yayınevi, 2017.
- Çelen, Orhan. *Açıklamalı Askerî Ceza Kanunu*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2001.
- Değirmenci, Olgun. *Askeri Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2014.
- Demirağ, Fahrettin. *Türk Ceza Kanunu Genel Hükümleri Işığında Askerî Ceza Kanunu*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2021.
- Demirbaş, Timur. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2013.
- Dönmezer, Sulhi. "Tevhidi İçtihat Kararı." *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, no.9 (1943): 431-443.
- Erem, A. Faruk, Ahmet Danışman ve Mehmet Emin Artuk. *Ümanist Doktrin Açısından Türk Ceza Hukuk Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi, 1997.
- Ergutekin, İdris. "Askeri Ceza Kanununda Düzenlenen Fer'i Cezalar." *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, no. 27 (2016): 815-44.
- Erkan, Hakkı. "Sırf Askerî Suçlar." *Askeri Adalet Dergisi* 18, no. 69-70 (1974): 1-13.
- Gündüz, Hakan. "Askeri Suçların Soruşturulmasına ve Kovuşturulmasına İlişkin İstisnai Düzenlemeler." *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi* no.44 (2020): 239-268.
- Hakeri, Hakan. *Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2022.

- Hafızoğulları, Zeki ve Muharrem Özen. "Hırsızlık." *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi* 12, no. 1 (2008): 773-796.
- Kangal, Zeynel T. *Askerî Ceza Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012.
- Koca, Mahmut ve İlhan Üzülmez. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- Koca, Mahmut "Fikri İċtima." *Ceza Hukuk Dergisi* 2, no. 4 (2007): 197-221.
- Koç, Cihan. *Notlu Açıklamalı İċtihatlı Örneklı Türk Silahlı Kuvvetleri İċ Hizmet Kanunu ve Yönetmeliği Askerî Ceza Kanunu Disiplin Mahkemeleri Kanunu Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu ve İlgili Mevzuat*. Ankara: Sözkeseñ Matbaacılık, 2012.
- Malkoç, İsmail. *Açıklamalı Türk Ceza Kanunu (Son Değişiklikler ve İċtihatlarla) Madde 82-149*. Ankara: Sözkeseñ Matbaacılık, 2013.
- Özbakan, Hulusi. *Açıklamalı Askerî Mahkemeler Kuruluşu Kanunu*. Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1989.
- Özbakan, Hulusi. *İlgili Mevzuatı ile İċtihatlı Gerekçeli Notlu Açıklamalı Askerî Ceza Kanunu*. Ankara: Genelkurmay Basımevi, 1990.
- Özbek, Veli Özer, Mehmet Nihat Kanbur, Koray Doğan, Pınar Bacaksız ve İlker Tepe. *Türk Ceza Hukuku Özel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2018.
- Özen, Mustafa. *Ceza Hukuku Özel Hükümler Dersleri*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2017.
- Özgenç, İzzet. *Türk Ceza Hukuku Genel Hükümler*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2022.
- Özgenç, İzzet. *Suçta İştirakin Hukuki Esası ve Faillik*. İstanbul: İ.B.B. Hukuk Müşavirliği, 1996.
- Parlar, Ali. *Türk Ceza Kanunu'nda Yer Alan Asliye Ceza Davaları*. Ankara: Bilge Yayınevi, 2016.
- Parlar, Ali ve Muzaffer Hatipoğlu. *Malvarlığına Karşı İşlenen Suçlar*. Ankara: Kartal Yayınevi, 2006.
- Sahir, Erman. *Askerî Ceza Hukuku Umumi Kısım ve Usul*. İstanbul: Üċdal Yayınevi, 1983.
- Sözüer, Adem. *Öñ Söz Yerine Türk Ceza Hukuku Reformu*. İstanbul: Alfa Yayıncılık, 2013.
- Şahin, Meral Ekici. *Dolandırıcılık Suçu*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2019.

- Şensoy, Naci. *Basit Hırsızlık ve Çeşitli Mevsuf Hırsızlıklar*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları, 1963.
- Tezcan, Durmuş, Mustafa Erdem ve Murat Önok. *Teorik ve Pratik Ceza Özel Hukuku*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2022.
- Toroslu, Nevzat. *Ceza Hukuku Özel Kısım*. Ankara: Savaş Yayınevi, 2018.
- Üçok, Ahmet Zeki, "Askerî İşyerlerinde Çalışan İşçilerin Hukuki Statüleri." Yayımlanmamış Doktora Tezi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 1999.
- Ünver, Yener. *Ceza Hukukuyla Korunması Amaçlanan Hukuksal Değer*. Ankara: Seçkin Yayınevi, 2003.
- Yalçın, Ayhan. *Benim Avukatım, Ansiklopedik Hukuk Rehberi*. İstanbul: Geçit Kitabevi, 1998.
- Yaşar, Osman, Hasan Tahsin Gökcan ve Mustafa Artuç. *Yorumlu-Uygulamalı Türk Ceza Kanunu*. Ankara: Adalet Yayınevi, 2014.